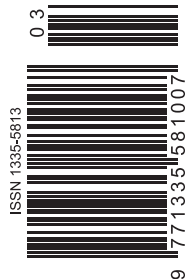

FINANČNÝ MANAŽÉR

Ročník XIX. • číslo 3 • Periodikum Slovenskej asociácie finančníkov • 2019

SLOVAK ASSOCIATION OF FINANCE AND TREASURY
BRATISLAVA

SACG | SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA
CORPORATE GOVERNANCE

FINANČNÝ MANAŽÉR

Ročník XIX. • číslo 3 • Periodikum Slovenskej asociácie finančníkov • 2019

OBSAH

□ ÚVODNÍK

Peter ANDRIŠIN, člen Správnej rady SAF 1

□ ODBORNÉ A TEORETICKÉ TÉMY

VSTÚPTE DO SIENE VÍŤAZOV

Elena KOHÚTIKOVÁ 3

MÁ EŠTE PRE SLOVENSKÉ SPOLOČNOSTI ZMYSEL VYUŽÍVAŤ
DAŇOVÉ RAJE?

Michal IŠTOK - Peter KRIŠTOFÍK 5

INOVÁCIE V PODNIKOVCH NEMUSIA BYŤ DRAHÉ

Šimon MALÝ 13

VYUŽÍVANIE TRUSTOV A NADÁCIÍ PRI SPRÁVE MAJETKU:
POROVNANIE MALTY A PANAMY

Michal IŠTOK - Erik DŽUGAN 15

SUPERODPOČET – ŠTÁTNA PODPORA FINANCOVANIA
PODNIKOVÉHO VÝSKUMU A VÝVOJA ALEBO DAŇOVÁ
PASCA?

Jana ŠNIRCOVÁ 27

□ STRÁNKY SAF

POZVÁNKA NA KONFERENCIU FINANČNÉ RIADENIE

PODNIKOV 2019 (REDAKCIA) 39

□ **ENGLISH SUMMARY** 40

Šéfredaktorka

Ing. Miloslava Zelmanová

Zástupca šéfredaktora

doc. Ing. Peter Krištofík, PhD.

Predseda redakčnej rady

doc. RNDr. Eduard Hozlár, CSc.

Členovia redakčnej rady

doc. Ing. Klimíková Mária, PhD.

Mgr. Ing. Peter Daniel, PhD.

Ing. František Chvostaľ

Výkonná editorka

Ing. Želmíra Michel'ová

Vydavateľ

Slovenská asociácia finančníkov

Adresa redakcie

Drieňová 3, 821 01 Bratislava

Tel.: +421- 2 - 4363 5667

Fax: +421- 2 - 4363 5667

E-mail: kancelaria@asocfin.sk

Internet: www.asocfin.sk

ISSN 1335-5813

Grafická úprava

LAYOUT s. r. o., Bratislava

www.layout.sk

Tlač

Stredná odborná škola polygrafická

Račianska 190, 835 26 Bratislava

www.polygrafickaskola.sk

Toto číslo bolo zadané do tlače

04.10.2019

„...**treba vám viac vedieť** ak nechcete byť sponzor finančnej správy,“

(*upravený výrok Karola Kuzmányho 1863*)

Každý mesiac prijíma parlament najmenej tri zmeny najdôležitejších zákonov pre podnikateľov (zákon o dani z príjmov, o DPH, zákonník práce, zákon o účtovníctve, obchodný zákonník). Za posledných päť rokov to predstavuje viac ako 150 zmien. Dostatočný dôvod aby nám bolo „**treba viac vedieť**“? Ak vám neprekáža byť sponzor finančnej správy (platiť pokuty), nemusíte ďalej čítať. Pre nás ostatných naplníme ciele asociácie: vzdelávame aj formou článkov vo Finančnom manažerovi. (Podnikateľskému prostrediu úspešne konkuruje legislatíva pre zdravotníctvo: bez stratifikácie 137 zmien zákonov za posledných päť rokov. Výsledok: „zdravotníctvo v kríze“ vyjadrené finančnou terminológiou.)

Trend troch zmien za mesiac pokračuje aj v tomto období. Za prvých šesť mesiacov roku 2019 tých zmien bolo „iba 17“ pričom nepočítame zmeny „skryté“ v iných zákonoch. Zmena sadzby pri vybraných tovaroch, zavedenie prenesenia daňovej povinnosti pri ďalších tovaroch a nový spôsob účtovania DPH pri dodaní stavieb a pri ich prenájme ešte viac zneprehľadnil už tak zložitý zákon o DPH. [Poznámka autora: *prečo štát nezavedie prenesenie daňovej povinnosti na všetky tovary a služby aby zachránil 2,3 miliardy EUR, o ktoré ročne na podvodoch s DPH prichádza?*] Štát začal zdaňovať digitálne služby, „rekreačné poukazy“ zavedené pre zamestnancov sa rozšírili na ich deti, na šport a iné aktivity, pričom uplatňovanie a zdaňovanie rekreačných poukazov si každý vysvetľoval po svojom (na ubytovanie použi-

teľný, na „niektoré“ služby nepoužiteľný ak boli na faktúre uvedené samostatne). Najnovší návrh na zníženie dane z príjmov právnických osôb na 15% pre vybrané subjekty. 13. a 14. plat zavedený „na etapy“ spôsobil nemálo problémov mzdárkam a následne finančným manažérom, ktorí museli problém riešiť. Zdaňovanie týchto 13. a 14. platov je zbytočne komplikované a ťažko zrozumiteľné aj skúseným odborníkom. 13. plat musí byť vyplatený v júni v mzde za máj (čo ak firma vypláca zamestnancov 31.mája?) zamestnancom pracujúcim u jedného zamestnávateľa aspoň 2 roky (na dohody, materské dovolenky, zlúčenia a splynutia firiem zákonodarca zjavne nemyslel). Na 13. plat sa nevzťahujú zdravotné odvody a daň z príjmu fyzických osôb, ale vzťahujú sa sociálne odvody. (tlačivo VŠZP neumožňovalo uplatniť oslobodenie tohto 13. platu). 14. plat môže byť vyplatený iba ak bol vyplatený 13. plat. Sociálne odvody sa na 13. a 14. plat v nasledujúcom roku nebudú uplatňovať avšak iba do obmedzenej výšky. Zrušenie, také rýchle ako bol zavedený, osobitného odvodu pre obchodné reťazce si dovoľím nazvať fraškou a amaterizmom. Okrem už tradičnej zmeny minimálnej mzdy a zmeny životného minima s výraznými dôsledkami na ďalšie ekonomické veličiny, zvýšenia zdravotných a sociálnych odvodov, doplnené každoročnou zmenou formátov tlačív, sa neočakávane zvýšili príplatky za nočnú prácu a prácu v nedeľu [*nezmyselne rozdelené na etapy*]. V priebehu roka došlo aj k zmene daňového bonusu [*prečo to nemôže byť k 1. 1. ?*] Áno, aj kvôli týmto zmenám nám „**treba viac vedieť**“.

V Slovenskej Asociácii Finančníkov (SAF) som od apríla 2019 zodpovedný za vzdelávanie. Každá zmena zákona vyžaduje jeho správne pochopenie a implementáciu (napríklad rekreačné poukazy – ich uplatňovanie, preukazovanie, zdaňovanie, DPH, výnimky), k čomu chceme prispieť vzdelávaním v SAF. Nastavujeme systematický proces vzdelávania pre členov SAF, aby mali prehľad (nemusia mať znalosť, ak sa ich zákon netýka) o všetkých dôležitých zmenách. Proces vzdelávania chceme nastaviť jednoducho, zrozumiteľne, dostupne. Budeme publikovať odborné aj zaujímavé články vo Finančnom manažerovi na novej webovej stránke v sekcii „VZDELÁVANIE“ budeme uvádzať potrebné informácie. Rešpektujeme princíp OPEN DATA, napriek tomu členom SAF umožníme zvýhodnený prístup do tejto sekcii aj k ďalším aktivitám, čo je jedna z výhod registro-

vaného členstva v SAF. Budeme organizovať Business raňajky, workshopy, interné aj externé školenia a konferencie aby „sme vedeli viac“.

Na webe som našiel viac ako 14 miliónov odkazov na zmeny zákonov, ale žiadnu informáciu o ich celkovom počte. 150 zmien zákonov spomenutých v úvode som si musel spočítať podľa počtu noviel. Uvádzam ich v poradí podľa najväčšieho počtu zistených zmien:

60x sa menil zákon o zdravotnom a sociálnom poistení

20x sa menil zákon o dani z príjmov

15x sa menil zákon o správe daní

13x sa menil zákonník práce

12x sa menil Obchodný zákonník (včítane zavedenia „spoločnosť v kríze“)

11 x sa menil zákon o DPH

10 x sa menil zákon o účtovníctve

8 x sa menil zákon o registračnej pokladnici

Osobitne uvádzam nový, vôbec prvý slovenský zákon o virtuálnych menách. Len nerozumiem, prečo je šikovne „schovaný“ v úplne inom, nesúvisiacom zákone č. 213 / 2018 Z.z. o dani z poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Okrem vyššie uvedených zmien zákonov a zavedení úplne nového zákona o daniach, odvodoch a účtovníctve, sa podnikateľov (nielen nás finančníkov) týkajú alebo majú na nás významný vplyv ďalšie zákony, o ktorých „treba vedieť“ a treba poznať ich obsah. Patria sem napríklad, nie výlučne:

- Povinnosť každoročného nahlasovania kategórií práce na Regionálny úrad verejného zdravotníctva podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia, ktorého účinnosť z 15.januára 2019 (zatiaľ) posunuli na 30.júna 2019, pretože o tejto povinnosti podnikatelia „nevedeli“.
- Povinnosť zapísať konečného užívateľa výhod do Obchodného registra (vedia o tejto povinnosti?).
- Povinnosť pripojiť sa na E-KASU, ktorého účinnosť z 1.júla 2019 posunuli na 31.decembra 2019, pretože výrobcovia a servisné organizácie neboli pripravení („nevedeli“).

V rámci vzdelávania sa zameriame aj na takéto nepriame povinnosti, o ktorých „treba viac vedieť“.

Žijeme v nestabilnom podnikateľskom prostredí (očakávaný no nejasný Brexit). Odborníci varujú pred krízou (otázka nie je či, ale kedy nastane). Objavujú a zavádzajú sa nové finančné produkty a služby (virtuálne meny). Zavádzajú sa nové formy platobného styku (platobné brány). Ročne štát stráca viac ako 2,3 miliardy EUR na podvodoch s DPH. Všetky tieto skutočnosti si vyžadujú našu pozornosť a schopnosť nielen finančných riaditeľov profesionálne na vzniknuté situácie správne reagovať. Vzdelávanie rozširujeme o špecializované odborné kurzy, zamerané na vybrané oblasti riadenia firiem ako napríklad Riadenie rizík, Strategický a projektový manažment, Efektívny nákup (čo a ako nakupovať, Trilema nie „Threema“), TCO – celkové náklady aktív počas ich doby životnosti, finančnú analýzu, manažérske účtovníctvo a iné. Rozsah a obsah kurzov radi doplníme a rozšírime na základe vašej spätnej väzby a návrhov. Nový spôsob vzdelávania v rámci SAF je nástroj, ktorý ak nepomôže, určite neuškodí.

*Peter Andrišín
člen Správnej rady SAF*

Vstúpte do siene víťazov

Elena KOHÚTIKOVÁ

SACG | SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA
CORPORATE GOVERNANCE

V tomto roku oslavuje Slovenska asociácia Corporate Governance („SACG“) 15. výročie od svojho vzniku. Počas týchto 15-tich rokov sa dostali princípy Corporate Governance do systému riadenia mnohých, hlavne kotovaných firiem, ale aj do legislatívy, upravujúcej činnosť firiem na Slovensku. Pravidelným, odbornej, ale aj laickej verejnosti viditeľným krokom, ktorý SACG robila, bolo oceňovanie firiem, ktoré sa najviac približovali vo svojej činnosti princípom Corporate Governance, na pôde SAF. Hodnotenie sa robilo na základe informácií zverejnených vo výročných správach firiem a na ich internetových stránkach.

Zmena nastala v roku 2018, kedy SACG zmenila prístup k hodnoteniu a oceňovaniu úrovne dodržiavania princíпов Corporate Governance v slovenských firmách. Kým od roku 2012 bol monitoring a hodnotenie zamerané na spoločnosti registrované na Burze cenných papierov v Bratislave, a.s., („Burza“) od roku 2018 SACG otvorila priestor pre všetky spoločnosti, upravila kritériá hodnotenia a v záujme zviditeľnenia najlepšie spravovanej firmy spojila odovzdávanie ceny „Dobre spravovaná firma“ s odovzdávaním cien v rámci súťaže Via Bona Slovakia, ktorú s výraznou mediálnou podporou organizuje Nadácia Pontis. Takto sa informácie o tom, čo znamená byť dobre spravovanou firmou dostávajú nielen spoločnostiam, ktoré sú kótované na Burze, ale aj

širokej verejnosti. Otvorenie dverí aj pre nekótované spoločnosti prispeje k vyššej a transparentnejšej kultúre podnikania na Slovensku a k postupnému osvojovaniu si základných princípov transparentného a efektívneho riadenia spoločností a transparentnej komunikácii nielen s akcionármi a vlastníkami, ale aj zamestnancami a všetkými subjektami, s ktorými spoločnosti spolupracujú. Zmenil sa aj spôsob, akým sa firmy môžu zúčastňovať hodnotenia ich činnosti – z pasívnej, ktorú robila SACG na základe hodnotenia výročných správ a informácií zverejnených na internetových stránkach firiem, na aktívnu, pri ktorej sa firmy sami prihlasujú do súťaže.

Cieľom hodnotenia a ocenenia je vyzdvihnúť a vyjadriť verejné uznanie spoločnostiam, ktoré pri správe spoločnosti presadzujú princípy Corporate Governance. Hodnotenie spoločností v súťaži o cenu „Dobre spravovaná firma“ je zamerané na úroveň dodržiavania základných princípov Corporate Governance, ktoré upravujú vzťahy vo vnútri spoločnosti a vzťahy spoločnosti s jej okolím na princípe otvorenosti, poctivosti a zodpovednosti. Základným kritériom hodnotenia spoločností z pohľadu transparentnosti je včasnosť zverejnenia, rozsah a dostupnosť relevantných informácií pre akcionárov, investorov a zainteresovanú verejnosť na oficiálnych internetových stránkach firiem, ale aj nastavenie vnútorného riadenia firmy a kontrolných mechanizmov v nej.

Historicky prvou – takto verejne ocenenou spoločnosťou sa v minulom roku stal Slovnaft, a.s. Do súťaže sa prihlásili tri spoločnosti, z ktorých dve boli kótované na Burze a jedna spoločnosť, v ktorej má svoje vlastníctvo aj štát. Hoci to bol prvý ročník verejného oceňovania dobre spravovaných spoločností, veľmi nás potešila účasť aj spoločnosti nekótovanej na Burze, a s vlastníctvom štátu. Týmto sa už v prvom ročníku novo koncipovaného hodnotenia začali naplňovať naše ciele – aby sa princípy Corporate Governance dostali nielen do povedomia, ale aj do riadenia širokej podnikateľskej komunity bez ohľadu na formu vlastníctva.

Povzbudení záujmom spoločností o cenu „Dobre spravovaná firma za rok 2018“ otvárame spolu s Via Bona Slovakia ďalší ročník súťaže „Dobre spravovaná firma za rok 2019“. Oproti minulému – prvému ročníku našej spolupráce s Nadáciou Pontis – sa upravil a zjednodušil dotazník, ktorý budú spoločnosti, ktoré sa prihlásia do súťaže vyplňať, čím sa podľa môjho názoru zatraktívni pre nich účasť v tejto súťaži. Verím, že spoločnosti, ktoré vo svojej činnosti uplatňujú princípy Corporate Governance, využijú možnosť dať o svojom dobrom riadení informáciu nielen odbornej, ale aj širokej verejnosti.

Do súťaže o cenu „Dobre spravovaná firma za rok 2019“ sa budú môcť firmy prihlásiť na stránke www.viabona.sk, kde sa bude nachádzať dotazník, v ktorom budú aj tieto otázky priamo sa týkajúce uplatňovania princíпов Corporate Governance:

1. Prihlásila sa Vaša spoločnosť k dodržiavaniu princíпов Corporate Governance?
2. Vypracúva Vaša spoločnosť vyhlásenie CG alebo iný dokument (nad rámec zákonom povinne vypracúvaných dokumentov), v ktorom popisuje, akým spôsobom dodržiava kódex CG, resp. akým spôsobom dodržiava princípy CG?
3. Máte vypracovaný etický kódex / kódex správania pre manažment spoločnosti?
4. Umožňujete elektronické hlasovanie (alebo iné dištančné spôsoby hlasovania) na valných zhromaždeniach.
5. Sú nasledovné informácie o Vašej spoločnosti verejne dostupné?
 - Informácie o členoch orgánov spoločnosti vrátane ich kvalifikácie, vlastníctva akcií v spoločnosti, o ich členstve v iných orgánoch a o ich iných výkonných funkciách.
 - Informácia o odmeňovaní v spoločnosti vrátane informácií o odmenách členov orgánov a manažmentu spoločnosti a o politike odmeňovania vo vzťahu k zamestnancom.
 - Predvídateľné rizikové faktory, ktoré sú špecifické pre dané odvetvie alebo lokalitu, v ktorej spoločnosť pôsobí, vrátane systému monitoringu rizika.
6. Akým spôsobom máte zabezpečenú diverzitu v orgánoch spoločnosti?
7. Máte v dozornej rade alebo v inom orgáne tzv. nezávislých členov?
8. Zriadila Vaša spoločnosť niektorý z odporúčaných výborov (Výbor pre audit, Výbor pre nominácie a výber členov orgánov, Výbor pre odmeňovanie), resp. iné pomocné orgány, ktoré neukladá zákon?
9. Akým spôsobom Vaša politika odmeňovania manažérov podporuje dlhodobu udržateľný rozvoj / dlhodobé ciele spoločnosti?
10. Ako máte nastavenú rotáciu audítorov v interných pravidlách?
11. Máte interné pravidlá na ochranu oznamovateľov (whistleblowers)?

Úroveň dodržiavania princíпов Corporate Governance posúdi Odborná komisia, ktorá bude zložená z renomovaných odborníkov v tejto oblasti. Členstvo v komisii je čestné a nezastupiteľné. Zloženie Odbornej komisie, v ktorej sú aj zástupcovia SACG, navrhuje a zostavuje Nadácia Pontis.

Pre účastníkov súťaže o najlepšie spravovanú spoločnosť sú dôležité tieto informácie:

Do súťaže sa bude možné prihlásiť od **12. novembra 2019** a uzávierka prijímania nominácií bude **24. januára 2020**. Slávnostný galavečer, na ktorom bude vyhlásený aj víťaz za kategóriu „Dobre spravovaná firma za rok 2019“, bude začiatkom apríla v priamom televíznom prenose. Okrem toho bude súťaž propagovaná aj v tlači, ale aj na vynovenej webovej stránke našej asociácie.

Verím, že firmy na Slovensku, ktoré sú hrdé na to, že pri svojom riadení uplatňujú princípy dobre spravovanej spoločnosti, využijú možnosť zapojiť sa do tejto súťaže a tak aj verejnosti prezentovať cestu, ako sa stať najlepšie spravovanou firmou za rok 2019. Za Slovenskú Asociáciu Corporate Governance sa už na Vás tešíme.

*Autorkou článku je Ing. Elena Kohútiková, PhD.
predsedníčka Správnej rady SACG*

Má ešte pre slovenské spoločnosti zmysel využívať daňové raje?

Michal IŠTOK, Peter KRIŠTOFÍK

V porovnaní s viacerými štátmi je v Slovenskej republike zaznamenaný jeden paradox v oblasti využívania daňových rajov. Od roku 2013, kedy bol predstavený projekt BEPS (Base Erosion and Profit Shifting) sa očakávalo postupné znižovanie počtu slovenských spoločností, ktoré majú priame kapitálové prepojenie na jurisdikcie, ktoré sa označujú ako daňové raje. Opak je pravdou a podľa dát spoločnosti Bisnode, s. r. o. za prvý kvartál 2019 došlo k dosiahnutiu historicky najvyššieho počtu takýchto spoločností, a to až na číslo 4914¹. Na základe porovnania týchto dvoch protichodných trendov je v súčasnej dobe bez dostatočných analýz možné len pravdepodobné pomenovanie dôvodov tohto vývoja. Každopádne, ani jeden z možných dôvodov tohto stavu sa nedá považovať za pozitívny.

Možnosti využívania daňových rajov slovenskými spoločnosťami

Ústava Slovenskej republiky v Článku 2 (3) hovorí, že „Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, ani nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá“. Zároveň v Článku 20 (1) je uvedené, že „Každý má právo vlastniť majetok“. Tieto, prípadne iné vybrané články ústavy sú často využívané aj poradenskými spoločnosťami (tzv. Corporate Services Providers – CSPs), ktoré spoločnostiam, resp. fyzickým osobám pomáhajú zakladať spoločnosti v zahraničí. Ak slovenská spoločnosť alebo slovenský podnikateľ vyhodnotí na základe jeho reálnych potrieb alebo skúseností, že využitie spoločnosti založenej v Slovenskej republike nie je dostatočné na dosiahnutie jeho cieľov, môže využiť aj zahraničné spoločnosti alebo iný právny zahraničný prvok na dosiahnutie tohto cieľa. Za iný

zahraničný prvok sa v medzinárodnom daňovom plánovaní považuje hlavne využitie trustov, nadácií alebo českých zverenských fondov. Využívanie českých zverenských fondov je aktuálne pomerne horúcim trendom. Za posledné mesiace roku 2018 sa zistilo, že priemerný nárast týchto fondov je 155 mesačne². Vzhľadom na neexistenciu obdobného právneho nástroja v slovenských podmienkach sa dá predpokladať i jeho pomerne veľká obľúbenosť u slovenských podnikateľov. Trusty alebo nadácie sa vo všeobecnosti využívajú pri potrebe oddelenia ekonomického a právneho vlastníctva majetku rôzneho druhu, resp. ako vrchné poschodie nielen medzinárodných holdingov. Tieto právne nástroje môžu podľa jednotlivých nastavení vykonávať aj podnikateľskú činnosť a registrovať sa napr. ako platitelia DPH. Tieto právne nástroje, rovnako ako spoločnosti vo vybraných jurisdikciách (daňových rajoch) sa využívajú na dosiahnutie dvoch hlavných cieľov, a to je anonymita skutočného vlastníka (UBO) a daňové výhody, resp. na optimalizáciu dane z príjmov právnických osôb (DPPO). Súčasná slovenská legislatíva limituje možnosti, aby sa tzv. „schránkové spoločnosti“ dostali k verejným zákazkám, a to prostredníctvom Registra konečných užívateľov výhod (povinnosť zapisovania sa bola do 31. 12. 2017 pre už vtedy existujúce spoločnosti).

Najčastejšie sa daňové raje skloňujú v súvislosti s využívaním metód a techník presunu zdaniteľného zisku do jurisdikcií s nižším alebo žiadnym zdanením v oblasti DPPO (tzv. profit-shifting techniques). Týmto metódam a technikám sa hlavne od vypuknutia poslednej finančnej krízy venuje postupne stále väčšia pozornosť nielen na národnej, ale aj medzinárodnej úrovni.

1 <https://www.bisnode.sk/o-bisnode/o-nas/novinky/cyprus-pada-usa-je-v-kurze-slovaci-sa-stahuju-do-danovych-rajov/>

2 <https://norfolktrust.cz/novinky/obliba-sverenskych-fondu-v-cr-roste-jejich-pocet-presahl-1300>

Medzi hlavné metódy a techniky presunu zdaniteľného zisku patrí hlavne³:

A) Využívanie dlhu. Vo finančnom riadení podniku sa dlh vo všeobecnosti považuje za „čarovný nástroj“. Z pohľadu daňovej optimalizácie sa pravdepodobne jedná o najčastejšie využívaný nástroj hlavne v prípade, že v štáte, odkiaľ sa presúva zdaniteľný zisk neplatia pravidlá nízkej kapitalizácie (ako tomu bolo v prípade Slovenskej republiky do roku 2015). Podstata tohto nástroja spočíva v uznaní nákladových úrokov v jurisdikcii s vyšším daňovým zaťažením, čím sa zníži základ dane. Podľa jednej z mála dostupných analýz, slovenské podniky, ktoré presunuli sídlo do vybraných daňových rajov vykazovali po presune až o 75 % vyšší ukazovateľ nákladových úrokov na celkovom majetku, resp. vykazujú tento ukazovateľ v porovnaní so slovenskými spoločnosťami bez priameho kapitálového prepojenia na daňové raje o 41 % vyšší⁴. V prípade, ak aj platia spomínané pravidlá nízkej kapitalizácie, tak sa stále dá táto technika využívať, ale jej intenzita je limitovaná.

B) Využívanie licenčných poplatkov. Ďalšou metódou je umiestňovanie nehmotných aktív v daňovo zvýhodnených jurisdikciách. Základným predpokladom je založenie spoločnosti v daňovom raji, kde je možné využiť niekoľko daňovo výhodných režimov, napr. IP Patent Box. Tieto režimy sa zvyčajne využívajú na Cypre, Malte alebo v Luxembursku a ich využitím sa dá dosiahnuť ETR (efektívna daňová sadzba vo výške 2-5 %). Podmienkou využitia týchto režimov je existencia IP (Intellectual Property), napr. know-how, receptúra alebo ochranná známka. Dôležitým faktom je aj samotné vloženie napr. licencie do majetku spoločnosti, pretože v závislosti od jurisdikcie sa platí daň z kapitálu buď vo forme fixných čiastok alebo sa aplikuje vybraná percentuálna sadzba. Následne môže dôjsť ku fakturácii medzi slovenskou a zahraničnou spoločnosťou, na strane slovenskej spoločnosti ide o daňovo uznateľný náklad. Pri transakciách tohto typu musia jednotlivé spoločnosti v EÚ dávať pozor na splnenie povinnosti registrá-

cie k DPH (i keď samotná fakturácia prebieha štandardne bez DPH – reverse-charge). V prípade poskytovania licencií do tzv. 3. krajín nie je miesto plnenia v EÚ, poskytovateľ tak nie je povinný sa registrovať k DPH a fakturuje sa bez DPH.

C) Zdaňovanie dividend. Medzinárodné holdingové spoločnosti sa často využívajú aj na vyhýbanie sa dvojitému zdaneniu dividend. Holdingová spoločnosť je štandardne určená na príjem dividend a ich distribúciu buď finálnym vlastníkom alebo na redistribúciu ziskov späť do predmetnej skupiny. V prípade využitia spomenutých metód a techník je dôležité, aby spoločnosť sledovala komu sú jednotlivé platby smerované. Táto oblasť je dôležitá hlavne z pohľadu vzniku zrážkových daní, resp. ich eliminácie. V prípade, ak slovenská spoločnosť uhradza platby do tzv. nezmluvných štátov, tak je povinná zraziť zrážkovú daň až vo výške 35 % (§ 43 Zákon o dani z príjmov). Aby sa spoločnosti vyhli plateniu zrážkových daní, tak môžu využiť dva základné spôsoby. Prvým je využitie podpísanej zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia (za predpokladu jej existencie), resp. jej jednotlivých článkov. Podľa Modelovej zmluvy OECD (*OECD Model Tax Convention*) sú dividendy štandardne ošetrované v článku 10, úroky v článku 11 a licenčné poplatky v článku 12. Článok 9 sa využíva v prípade prepojených podnikov a hlavne v súvislosti s aplikáciou pravidiel transferového oceňovania. Druhým spôsobom je využitie vybraných smerníc EÚ, ktoré po splnení podmienok zabezpečujú oslobodenie od zrážkových daní. Medzi tieto smernice patria: a) Smernica o fúziách (*The Merge Directive*); b) Smernica o zdaňovaní úrokov a licenčných poplatkov (*The Interest and Royalties Directive*); c) Smernica o zdanení príjmov z úspor vo forme platieb úrokového charakteru (*The Savings Directive*), ktorá bola od roku 2015 nahradená Smernicou Rady 2014/107/EÚ (DAC 2) a neskôr Smernicou Rady 2016/881/EU - poskytovanie informácií o nové povinnosti - automatická výmena informácií v oblasti daní a d) Smernica o spoločnom zdanení materských a dcérskych spoločností (*The Parent Subsidiary Directive*). Na to, aby sa

³ Napr. Clausing, 2003 a Miniaci, Parisi, Panteghini, 2013.

⁴ Ištók, Kanderová, 2019.

mohli aplikovať pravidlá jednotlivých smerníc EÚ musia byť štandardne dodržané nasledovné pravidlá:

- Min. 25 %, resp. 10 % priamy podiel na kapitáli alebo hlasovacích právach inej
- EÚ spoločnosti,
- Podiel musí byť držaný aspoň 24 mesiacov,
- Prijemca (napr. licenčných poplatkov) musí byť skutočným vlastníkom príjmu,
- Obe spoločnosti musia byť daňovo rezidentné v EÚ a
- Príjmy nie sú priradené stálej prevádzkarni v SR alebo v treťom štáte.

Nasledujúca schéma zachytáva klasickú jednoduchú holdingovú univerzálnu štruktúru s dvoma úrovňami vlastníctva. Na prvom stupni vlastníctva sa štandardne nachádza spoločnosť z vybraných jurisdikcií EÚ alebo spoločnosť so sídlom (povinná daňová rezidencia – potvrdenie o daňovej rezidencii) v jurisdikcii, s ktorou má Slovenská republika podpísanú zmluvu o zamedzení dvojitého zdanenia (ZZDZ).

D) Transferové oceňovanie (Transfer pricing – TP). V prípade presunu zdaniteľného zisku sa jednoznačne intenzívne využíva aj stanovovanie prevodných cien medzi prepojenými osobami. Od roku 2001 sú v slovenskej legislatíve upravené špecifické metódy aplikácie tzv. princípu trhového odstupu (arms' length principle). Definícia prepojených osôb je definovaná v § 2 (n), (o), (p) and (r) Zákona o dani z príjmov (ZDP). Závislou osobou je osoba blízka; ekonomicky, personálne alebo inak prepojená osoba alebo subjekt; osoba alebo subjekt, ktorý je na účely konsolidácie súčasťou konsolidovaného celku. Od roku 2017 sa do ZDP (§ 2 písm. ab) zaviedol pojem „kontrolovaná transakcia“. Kontrolovanou transakciou je právny vzťah alebo iný obdobný vzťah medzi dvoma alebo viacerými závislými osobami podľa písmen n) a r), pričom aspoň jedna z osôb je daňovníkom s príjmami podľa § 6 ZDP (Príjmy z podnikania z inej zárobkovej činnosti, z prenájmu a z použitia diela a umeleckého výkonu) alebo právnická osoba, ktorá dosahuje zdaniteľný príjem (výnos) z činnosti alebo nakladania s majetkom, pričom za kontrolovanú transakciu sa ne-

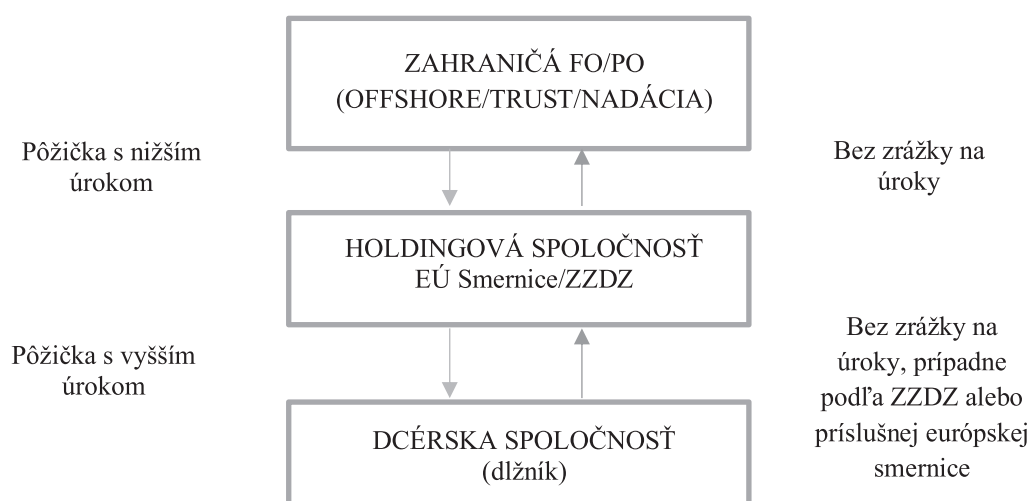

Schéma 1 Príklad využitia univerzálnej holdingovej spoločnosti ako financujúcej spoločnosti

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Vallaste, 2017.

Schéma 1 znázorňuje klasické základné využitie holdingovej spoločnosti v prípade využívania dlhu, resp. nákladových úrokov. Podobným spôsobom funguje aj využitie predmetnej štruktúry napr. v prípade licenčných poplatkov.

považuje prenájom, z ktorého plynú príjmy podľa § 6 (3) ZDP, ak ide o nehnuteľnosť nezaraďenú do obchodného majetku podľa písmena m), a nájomcom je fyzická osoba, ktorá túto nehnuteľnosť využíva na osobné účely. Táto technika patrí medzi najvyužívanejšie a spolu s dlhom pravdepodobne za najagresívnejšie metódy presunu zda-

nitelného zisku/príjmu do jurisdikcií s nízkym alebo žiadnym daňovým zaťažením. Z praxe je známych niekoľko extrémnych prípadov, napr. fakturovanie europaliet medzi prepojenými spoločnosťami v skupine v cenách okolo 10 000,- USD/kus známymi americkými spoločnosťami.

výzvy. V súčasnej dobe existujú dva návrhy smerníc v tejto oblasti, a to Návrh Smernice Rady o spoločnom systéme zdanenia digitálnych služieb formou dane z výnosov z poskytovania určitých digitálnych služieb a Návrh Smernice Rady, ktorou sa stanovujú pravidlá týkajúce sa zdaňovania príjmov právnic-

Tabuľka 1 Výmena informácií v rámci DAC 1

Kategória príjmu	Rok 2015		Rok 2016		Rok 2017	
	Odoslané správy	Odoslané záznamy	Odoslané správy	Odoslané záznamy	Odoslané správy	Odoslané záznamy
IE	27	33 195	30	29 250	24	21 248
DF	0	0	0	0	0	0
IP	69	956	27	929	19	1 662
LIP	0	0	0	0	0	0
PEN	25	18 979	28	20 429	29	19 403
Spolu	121	53 130	85	50 608	72	42 313
Kategória príjmu	Rok 2015		Rok 2016		Rok 2017	
	Prijaté správy	Prijaté záznamy	Prijaté správy	Prijaté záznamy	Prijaté správy	Prijaté záznamy
IE	150	100 743	109	89 049	32	20 611
DF	24	217	24	941	11	42
IP	48	1 197	52	18 988	23	1 131
LIP	9	51	8	46	6	24
PEN	68	8 554	51	8 064	21	5 162
Spolu	300	110 762	244	117 088	93	26 970

Zdroj: Finančné riaditeľstvo SR, 2019.

Boj proti umelému využívaniu daňových rajov

Lenže časy sa menia, a to platí aj v prípade využívania daňových rajov, resp. využiteľnosti jednotlivých pravidiel, schém a postupov. Zmenou v prístupe k umelému presunu ziskov do daňových rajov bolo jednoznačne zavedenie už spomínaného projektu **BEPS**, ktorý obsahuje 15 akčných oblastí. Projekt BEPS je postavený na troch základných pilieroch, a to je koherencia v domácich právnych úpravách (čo by malo prispieť k znižovaniu tzv. medzier v oblasti zákonných úprav, čo malo za následok nízke alebo žiadne zdanenie), posilnenie medzinárodných štandardov zameraných na poskytnutie ekonomickej substancie a zvýšenie transparentnosti. V súčasnej dobe sa dá v podstate konštatovať, že takmer všetky oblasti tohto projektu už boli alebo sú v procese implementácie do praxe. Jednu výnimku ale tvorí hneď prvý plán, a to je digitálna ekonomika, resp. jej

kých osôb, ktoré sa vyznačujú významnou digitálnou prítomnosťou. Projekt BEPS sa priamo dotýka všetkých často využívaných metód a techník zameraných na umelý presun zdaniteľných ziskov do jurisdikcií s nízkym alebo žiadnym zdanením. Kým v minulosti boli akceptované aj umelé transakcie, v súčasnosti sa intenzívne posudzuje obsah a kontext transakcie (substance over form). Posilnenie ekonomickej substancie jednotlivých transakcií je spojené hlavne so zvyšovaním nákladov, ktoré je potrebné vynakladať. Od roku 2015 je v praxi tento trend zvyšovania nákladov jednoznačne pozorovaný.

Medzi hlavné hrozby využívania daňových rajov patrí **automatická výmena informácií**. Finančné riaditeľstvo SR vo svojej výročnej správe poskytuje štatistiky za tri oblasti. Prvou je podľa smernice 2011/16/EÚ (**DAC1**) výmena informácií medzi Slovenskou republikou a členskými štátmi EÚ o piatich

kategóriách príjmov a majetku, a to: príjmy zo závislej činnosti (IE), tantiémy (DF), produkty životného poistenia (LIP), dôchodky (PEN), vlastníctvo nehnuteľného majetku a príjmy z nehnuteľného majetku (IP). Nasledujúca tabuľka obsahuje prehľad výmeny informácií v rámci DAC1 za roky 2015, 2016 a 2017.

Od roku 2015 dochádza aj k automatickej výmene informácií s USA o finančných účtoch. Podkladom je tzv. **FATCA** (Foreign Account Tax Compliant Act), v rámci ktorej je v Slovenskej republike registrovaných 92 finančných inštitúcií.

ako Country-by-Country Reporting (**CbCR**). FS SR ďalej informovala, že od leta 2018 bol spustený do prevádzky modul, ktorý pomáha pri stotožňovaní osôb reportovaných zo zahraničia. Tento modul je využívaný pri vyhodnocovaní dostupných údajov. SR je pomerne aktívna aj v medzinárodnej administratívnej spolupráci v daňových záležitostiach. Na základe smernice Rady č. 2011/16/EÚ o administratívnej spolupráci v oblasti daní a zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia a Dohovoru o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach bolo v roku 2018 vybavovaných 866 prípadov, kto-

Tabuľka 2 Výmena informácií v rámci výmeny FATCA

	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Počet odoslaných záznamov do USA	1 914	4 482	5 031
Počet záznamov prijatých v súboroch z USA	1 796	2 277	3 057

Zdroj: Finančné riaditeľstvo SR, 2019.

V roku 2018 prebehla výmena informácií o finančných účtoch za roky 2016 a 2017 v rámci **DAC2/CRS** podľa Smernice 2014/107/EÚ (DAC2) a Common Reporting Standard (CRS). Výmena sa uskutočnila s 27 členskými štátmi EÚ a ďalšími 43 zmluvnými štátmi.

ré sa týkali priamych daní. V tom istom roku sa SR aktívne zapojila do 6 multilaterálnych kontrol, ktoré boli iniciované hlavne za účelom zrýchlenia administratívnej spolupráce a výmeny informácií medzi zúčastnenými štátmi⁵.

Tabuľka 3 Výmena informácií v rámci DAC2/CRS

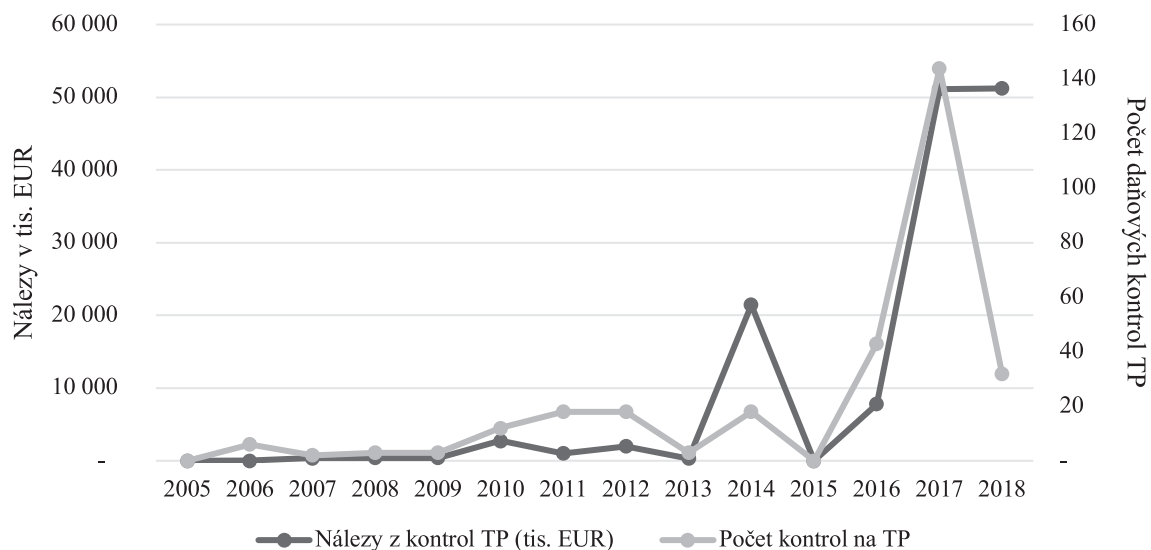
	Rok 2016	Rok 2017
Počet odoslaných záznamov do zahraničia	96 292	147 462
Počet záznamov prijatých v súboroch zo zahraničia	223 329	446 169

Zdroj: Finančné riaditeľstvo SR, 2019.

Za roky 2016 a 2017 prebehla aj výmena informácií na základe cezhraničných záväzných stanovísk vyplývajúcich zo smernice Rady (EÚ) 2015/2376 (**DAC3**). Do 31. 12. 2017 Slovenská republika odoslala 29 dát a prijala 172. Do 31. 12. 2018 SR odoslala len 2 platné dáta a prijala 21 platných dát. Slovenská republika rovnako v roku 2018 odoslala aj jednu správu do zahraničia, ktorá bola reportovaná v súvislosti s výmenou informácií podľa Smernice Rady 2011/16/EÚ o nadnárodných skupinách podnikov v súlade s princípmi OECD BEPS Akcie 13 známej

Finančná správa SR aktívne pristupuje aj ku kontrole transferového oceňovania. Kontrole oblasti transferového oceňovania sa venuje hlavne Daňový úrad pre vybrané daňové subjekty s celoslovenskou pôsobnosťou. Počet daňových kontrol zameraných na transferové oceňovanie a kontroly zamerané na uplatňovanie zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia a ich nálezy zachytáva nasledovný graf.

⁵ Finančné riaditeľstvo SR, 2019.

Graf 1 Vývoj kontrol FS SR zameraných na TP za roky 2005-2018

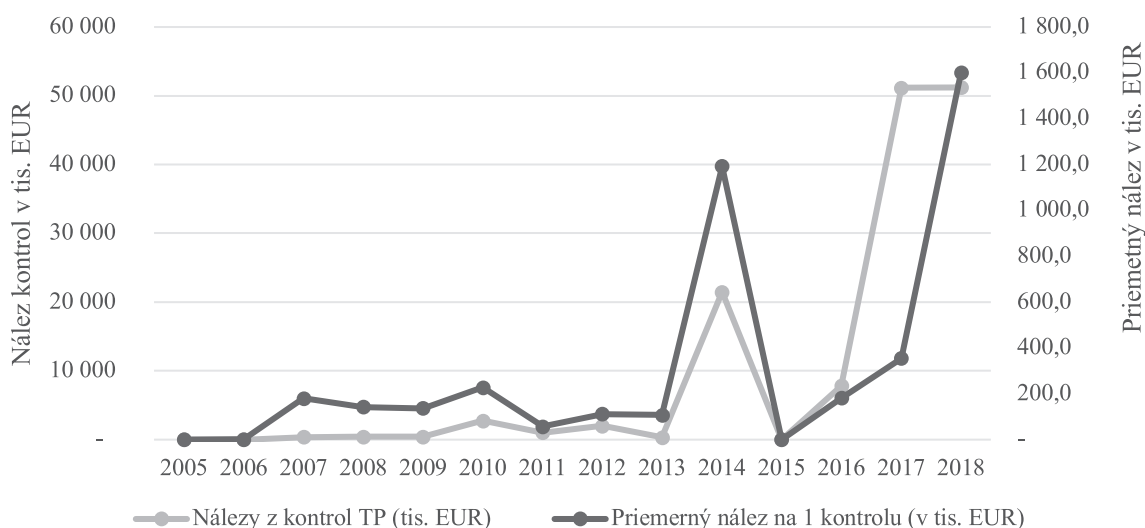
Zdroj: Spracované podľa Výročných správ Finančného riaditeľstva, SR.

I keď v roku 2018 výrazne klesol počet daňových kontrol zameraných na transferové oceňovanie a dodržiavania pravidiel ZZDZ, tak na druhej strane výrazne stúpla efektívnosť týchto kontrol, ktorá sa meria cez priemerný nález na jednu kontrolu. Za rok 2018 bol priemerný nález na takúto jednu kontrolu vo výške 1 600,3,- EUR. Vývoj priemerného nálezu na jednu kontrolu od roku 2005 zachytáva nasledovný graf.

Zmeny v oblasti transferového oceňovania sú za posledné roky výrazné aj v slovenskej legislatíve. Od roku 2015 došlo k rozšíreniu osobnej pôsobnosti transferového oceňovania aj na tuzemské závislé

osoby. Táto zmena sa dotýka uplatňovania primárnej úpravy základu dane podľa § 17 ods. 5 ako aj korešpondujúce úpravy základu dane podľa § 17 ods. 6 ZDP. Úprava základu dane závislých osôb je upravená v § 18 ZDP. Oblasť transferového oceňovania sa dá pravdepodobne označiť za jednu z najkomplexnejších a najaktuálnejších oblastí v boji proti daňovým únikom v oblasti DPPO.

V zmysle zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) v znení neskorších predpisov v § 3 ods. 6 sa pri správe daní od roku 2014 (zavedenie tzv. GAAR pravidiel) neprihliada na právny úkon alebo inú skutočnosť, ktorá nemá riadny pod-

Graf 2 Vývoj efektivity kontrol zameraných na TP za roky 2005-2018

Zdroj: Spracované podľa Výročných správ Finančného riaditeľstva, SR.

nikateľský dôvod alebo neodráža ekonomickú realitu a jedným z účelov je obchádzanie daňovej povinnosti. V slovenskej legislatíve sú daňové trestné činy obšiahnuté v trestnom zákone v nasledujúcich paragrafoch:

- § 276 skrátenie dane a poistného,
- § 277 neodvedenie dane a poistného,
- § 277a daňový podvod,
- § 278 nezaplatenie dane a poistného a
- § 278a marenie výkonu správy daní.

Usvedčeniu z daňového trestného činu predchádza daňová kontrola, ktorej postup je upravený v § 44 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní v znení neskorších predpisov. Rok 2014 bol v boji proti daňovým únikom v oblasti DPPO a v nadväznosti na daňové raje pomerne významný ďalej napr. z dôvodu zavedenia zrážkovej dane vo výške 35 % pre nezmluvné štáty (hlavne zamerané na offshore jurisdikcie) alebo rozšírenie osôb s povinnosťou viesť dokumentáciu k transferovým cenám.

Predpokladaný vývoj do budúcnosti

Je úplne zrejmé, že slovenské daňové orgány sa v súčasnosti v porovnaní s minulosťou môžu oprieť o vylepšenú legislatívu a dostupnosť dát v boji proti umelému znižovaniu daňovej povinnosti v Slovenskej republike. Niektoré nastavenia, ktoré sa dali využiť v minulosti v súčasných podmienkach už nie sú realizovateľné bez následkov, resp. daňový poplatník sa vystavuje omnoho väčšiemu riziku. Opatrení, ktoré sa postupne aplikujú na národnej a medzinárodnej úrovni postupne pribúda a hlavne postupne sa zdokonaľuje ich aplikácia. Na národnej úrovni je možné ešte spomenúť opatrenia ako napr. exit tax, CFC (controlled foreign corporation) pravidlá, protischránkový zákon alebo už spomínaný register konečných užívateľov výhod. Slovensko ako člen EÚ a OECD postupne implementuje nové smernice a odporúčania. Významnou smernicou je aj AML smernica (Smernica č. 2015/849), ktorá je zameraná na boj proti praniu špinavých peňazí. Ako už bolo spomenuté, jednotlivé opatrenia majú výrazný vplyv na zvyšovanie nákladov súvisiacich hlavne s využívaním daňových rajov v procese daňovej optimalizácie. Typickým príkladom je potreba opatrení na dostatočné preukázanie ekonomickej substancie, napr. na získanie certifikátu daňového domicilu. Významnými zmenami v súvislosti s daňovými rajmi prechádza

aj bankový sektor. Otvoriť korporatívny bankový účet pre zahraničnú spoločnosť v inej jurisdikcii sa stáva čoraz náročnejšie vplyvom pravidiel AML (anti-money laundering) a KYC (know your customer). Tzv. compliance oddelenia v bankách majú postupne širšie povinnosti v oblasti sledovania podozrivých transakcií. Súčasná opatrenia niektorí odborníci považujú za veľmi regulačné čo môže mať priamy vplyv na vykonávanie samostatnej podnikateľskej aktivity. V súčasnosti sa už nie zriedka objavujú prípady, kedy banky hodnotia jednotlivé zmluvy podnikateľských subjektov, čo môže mať napr. za následok, že banka odmietne zrealizovať bankový prevod v prípade, že vyhodnotí, že úrok napr. z pôžičky je neprimeraný. V mnohých prípadoch pri zakladaní korporatívnych zahraničných štruktúr alebo pri ich reštrukturalizácii sa musí primárne pozerať na možnosti otvorenia alebo využívania zahraničného bankového účtu a až potom napr. na to, v akých jurisdikciách budú jednotlivé spoločnosti alebo iné zahraničné prvky umiestnené.

Podobne ako opísaný vývoj v tejto oblasti sa dá reálne predpokladať aj v budúcnosti. Zrejme je, že priestor na špekulatívne transakcie sa pomerne výrazne zmenšil. Ako bolo uvedené na začiatku, je zaujímavé sledovať protichodný trend v počte slovenských spoločností, ktoré majú priameho vlastníka v daňovom raji, presnejšie v jurisdikciách, ktoré spoločnosť Bisnode označila za daňové raje. Dôvody môžu byť rôzne. Prvým dôvodom môže byť pomerne slabá informovanosť slovenských podnikateľov o aktuálnych zmenách, ktoré majú v niektorých oblastiach kľúčový vplyv. Druhým dôvodom môže byť fakt, že slovenskí podnikatelia sú informovaní o zmenách, na druhej strane nepovažujú ich reálnu aplikáciu v slovenských podmienkach za ohrozenie, napr. činnosti FS SR v tejto oblasti. Tretím dôvodom môže byť fakt, že väčšina podnikateľov vyhodnotila, že aplikované zmeny nebudú mať na ich nastavenia významný vplyv, napr. že transakcie, ktoré vykonávajú majú znaky ekonomickej substancie, resp. využívanie zahraničných spoločností je vzhľadom na aktuálnu legislatívu legálne. Ak by sme abstrahovali od daňových dôvodov, tak ak chce niekto zakryť skutočného vlastníka v Obchodnom registri SR, tak tieto možnosti stále existujú. Na druhej strane anonymný bankový účet je už takmer minulosťou. Podľa nášho názoru existujú ešte ďalšie dve možné zdôvodnenia, resp. potenciálne situácie. Prvou sú samotné

ekonomické výhody existencie napr. holdingových spoločností extrahujú od daňových výhod a posledným dôležitým aspektom je dlhodobá negatívne vnímanie kvality podnikateľského prostredia (vrátane kvality súdnictva) samotnými podnikateľmi na Slovensku, čo jednoznačne motivuje pri využívaní zahraničných prvkov.

Použitá literatúra:

1. BISNODE. 2019. Cyprus padá, Spojené štáty americké sú v kurze, Slováci sa ďalej sťahujú do daňových rajov. <https://www.bisnode.sk/o-bisnode/o-nas/novinky/cyprus-pada-usa-je-v-kurze-slovaci-sa-stahuju-do-danovych-rajov/>
2. CLAUSING, K.A. Tax-motivated transfer pricing and US intrafirm trade prices. *J. Public Econ.* 2003, 87, 2207–2223
3. FINANČNÉ RIADITEĽSTVO SLOVENSKEJ REPUBLIKY. 2019. Výročná správa o činnosti finančnej správy za rok 2018. https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Financna_sprava/Vyročne_spravy/2019.04.17_VS_2018.pdf
4. IŠTOK, M., KANDEROVÁ, M. Interest Expenses as a Technique of Profit Shifting Used by Slovak Companies. In *Medzinárodná vedecká konferencia, HED19, Hradec Králové*. ISSN 2464-6059
5. MINIACI, R., PARISI, M. L., ANTEGHINI, P. M. Debt shifting in Europe. *Int. Tax Public Finance.* 2013, 21, 397–435
6. NORFOLK ASSET MANAGEMENT. 2018. Obliba svěřenských fondů v ČR roste, jejich počet přesáhl 1300. <https://norfolktrust.cz/novinky/obliba-sverenskych-fondu-v-cr-roste-jejich-pocet-presahl-1300>
7. VALLASTE, E. 2017. Advantages of Estonian Corporate Tax System. In *Mezinárodní daňové plánování a správa majetku v digitálním světě (odborná konferencia)*, Praha 10. 10. 2017
8. Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov
9. Zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) v znení neskorších predpisov

Autormi článku sú Ing. Michal Ištok, PhD. a doc. Ing. Peter Krištofík, Ph.D. z Ekonomickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Inovácie v podnikoch nemusia byť drahé

Šimon MALÝ

V rebríčku najinovatívnejších krajín Svetovej organizácie pre duševné vlastníctvo sa Slovensko minulý rok umiestnilo na 36 mieste, čo znamená pokles oproti predchádzajúcemu roku o dve miesta.

Existuje pritom oblasť s veľkým potenciálom, ktorá by mohla inovatívnosť podnikov zlepšiť: dátová analytika. Jej výstupmi sú často nečakané a objavné zistenia, ktoré je možné pretaviť do inovácií.

Základný predpoklad dátovej analytiky – veľký objem dát – pritom už veľká časť podnikov spĺňa. Svoje o tom vedia finanční riaditelia, ktorí podpisujú objednávky na stále **ďalšie dátové úložiská a často krát** sa pýtajú, či dáta zbierané a uchovávané vo firme sú využívané dostatočne, aby neboli len zdrojom nákladov, ale aj prínosov. Dáta sú okrem toho stále početnejšie, Moorov zákon o exponenciálnom raste platí aj pre ne, stačí si porovnať, akú rýchlosť pripojenia do internetu sme používali pred pár rokmi a akú používame dnes.

Firmy majú v zásade dve možnosti, **ako začať využívať ich dáta ako zdroj inovácií. Ak je k dispozícii väčší rozpočet, ideálne je vybudovanie interného tímu dátových analytikov, treba ale počítať s tým, že napriek tomu, že dátová analytika je označovaná ako povolanie budúcnosti, nájsť skúsených dátových analytikov je veľmi ťažké.** Bijú sa o nich banky, telekomunikační giganti, energetické spoločnosti aj obchodné reťazce, **kde sa analytika udomácnila už dávnejšie.**

Ak však podnik s dátovou analytikou len začína, vhodnejšie je postupovať po menších krokoch a vyskúšať si pár pilotných projektov s externými firmami. **Úspech v takýchto projektoch dokáže presvedčiť vedenie podniku, aby postupne vybuďoval interný tím, lebo analytické úlohy sa budú vysky-**

tovať stále častejšie, výstupy z nich budú rozhodovať aj o strategickom smerovaní a toto by dlhodobo nemali riešiť externé firmy. Na začiatok má však spolupráca s externou firmou **výhodu výrazne nižších nákladov, oveľa** rýchlejších výsledkov v porovnaní s budovaním vlastného tímu, a minimálnym rizikom nezdaru, keďže sa môže vybrať cestou jednoduchších pilotných projektov s nízkymi nákladmi.

Spolupráca s **externými odborníkmi môže mať viacero podôb: buď ide len o jednorazovú príp. opakovanú analytickú odpoveď na zadané otázky** (napr overenie hypotéz o kauzalitách, s ktorými intuitívne operujú vlastní zamestnanci), kde podnik obdrží nové zistenia vrátane odporúčaní napr. na zefektívnenie procesov, zníženie nekvality či nákladov; alebo ide o analytické konzultácie, kde prebieha aj transfer know-how od expertov k **vybraným zamestnancom podniku. Táto druhá forma môže prerásť aj do spolupráce pri vybudovaní interných analytických kapacít v rámci podniku.**

Príkladov, kde dátová analytika podnikom pomáha, je veľa. Jedným z prvých nasadení analytiky bola dobre známa finančná analýza podniku a analýza akciových trhov, ale analytika si postupne nachádza uplatnenie aj vo zvyšných častiach podniku ako napr. vo výrobe, obchode či logistike.

Netreba vymýšľať koleso, je vhodné použiť fungujúce príklady z celého sveta a zvýšiť tak pravdepodobnosť úspechu. Napr. poradenská spoločnosť **McKinsey vo svojej štúdií** nazvanej The Age of Analytics uvádza, že v 12 priemyselných odvetviach hospodárstva identifikovala 120 reálnych prípadov nasadenia, z ktorých vyberám niekoľko pre ilustráciu:

Optimalizácia cien – pri cenotvorbe sa skúma citlivosť predajov jednotlivých tovarov na ich cenu,

na aktuálnu cenu konkurencie, na sezónu, na počasie atď. a na základe toho sa dynamicky aktualizujú ceny tak, aby bol maximalizovaný zisk z predaja.

Predikcia odchodu zákazníka – každému zákazníkovi sa priradí riziko jeho odchodu vypočítané na základe viacerých prediktorov. Zákazníkovi chystajúcemu sa odísť môžu byť včas ponúknuté výhodnejšie podmienky na zabránenie alebo oddialenie jeho odchodu. Vzhľadom na značné náklady na akvizíciu nového klienta (hlavne u vybraných odvetví poskytovania služieb typu bankovníctvo resp. telekomunikácie) sa včasnými opatreniami smerom k zabráneniu odchodu zákazníka šetria značné náklady.

Koreňová príčina nekvality – z rôznych interných dátových zdrojov o výrobe produktu ako napr. z akého materiálu, na akom stroji, kedy, pri akých parametroch, ktorý zamestnanec atď. **a z externých dátových zdrojov ako** napr. počasia sa vytvorí model, ktorý pomenuje **a vyčíslí**, od ktorých faktorov a ich kombinácií **a do akej miery závisí nekvalita výroby. Poznatky umožnia podniku upraviť výrobný proces a znížiť tak nekvalitu.**

Prediktívna údržba – v historických dátach napr. o teplote stroja, hluku, vibráciách, spotrebe atď. sa skúma, ktoré kombinácie faktorov predchádzali poruchám v minulosti. Na základe toho zostavený model dokáže z aktuálnych dát predpovedať druh a pravdepodobnosť poruchy v budúcnosti. Dajú sa tak ušetriť nemalé náklady, lebo opravy sa zameriavajú najmä na to, čo sa skutočne chystá pokaziť. **Týmto sa podnik dokáže vyhnúť neplánovaným odstávkam výrobných liniek resp. namiesto plošnej výmeny celého radu komponentov v rámci výrobných liniek v danom čase sa vie zamerať na také, kde je väčšia pravdepodobnosť poruchy.**

Nasadenie analytických metód do procesov vo výrobných podnikoch si vyžaduje identifikáciu adekvátnych dátových zdrojov. Väčšina podnikov už dnes disponuje dostatočnými dátami z výrobných a iných procesov, ktoré však ostávajú ukladané bez ďalšieho využitia. Pri nájdení vhodného spôsobu ich uskladnenia sú teda k dispozícii pre nasadenie v analytických modeloch po miernych úpravách dátovými inžiniermi. Využitie Hadoopu ako open source pre prácu s nimi vyžaduje len malé dodatočné investície. V prípade potreby dozbierať dodatočné dáta z distribuovaných zariadení môže podnik siahnuť tiež po senzoch na báze IoT.

*Autorom článku je Šimon Malý
zo spoločnosti I.S.D.D. Plus, s.r.o.*

Využívanie trustov a nadácií pri správe majetku: porovnanie Malty a Panamy

Michal IŠTOK, Erik DŽUGAN

Za posledné roky sme svedkami zásadných a výrazných zmien v oblasti medzinárodného daňového plánovania, zachovania anonymity skutočného vlastníka (ultimate beneficial owner) a správy majetku. Kým v minulosti na tieto účely do veľkej miery stačilo využívanie spoločností založených vo vybraných jurisdikciách, *resp. ich rôzne kombinácie, v súčasnosti nemusia* byť takáto kombinácia dostatočná. V mnohých prípadoch musia podnikatelia riešiť aj medzigeneračnú výmenu, resp. prechod majetku na ďalšie generácie. Podľa J & T banky (2014) zvládne medzigeneračnú výmenu z prvej generácie na druhú len 30 % rodinných podnikov, z druhej na tretiu 10 % a z tretej na štvrtú len 4 %. Na dosiahnutie uvedených cieľov sa čoraz viac využívajú zahraničné trusty a nadácie. Ich založením a *vhodným nastavením* sa dá často dosiahnuť kombinácia všetkých uvedených benefitov. Pojem nadácia je v našich zemepisných šírkach na rozdiel od trustu pomerne známy a rozšírený. Podľa § 2 ods. 1, Zákona č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov je nadácia definovaná ako „účelové združenie majetku, ktorý slúži na podporu verejnoprospešného účelu.“ Pod pojmom verejnoprospešný sa rozumie napríklad ochrana ľudských práv, životného prostredia, práv detí a mládeže. Základné členenie trustov a nadácií súvisí s ich využitím, a to na verejno-prospešné alebo súkromné aktivity. Kým legislatíva v oblasti súkromného využitia v Slovenskej republike absentuje, slovenskí podnikatelia si môžu tieto „prvky korporátnych štruktúr“ založiť v iných jurisdikciách.

Na výber je pomerne veľa jurisdikcií, od tzv. onshore (napr. Holandsko, Luxembursko alebo Lichtenštajnsko), cez midshore (napr. Malta) až po offshore jurisdikcie (napr. Panama). Vo všeobecnosti legislatíva upravujúca trusty a nadácie vznikla v offshore jurisdikciách neskôr a bola inšpirovaná už existujúcou legislatívou v onshore jurisdikciách.

Napr. nadácia založená na Paname je do veľkej miery zhodná s nadáciou založenou v Holandsku. Tieto dve nadácie sa odlišujú hlavne z pohľadu nákladov potrebných investovať do založenia, správy a vnímania imidžu. Kým nadácia na Paname je lacnejšia, vo všeobecnosti má horší imidž.

Pre účely tohto príspevku sme sa rozhodli porovnať náležitosti založenia trustu a súkromnej nadácie na Malte a v Paname a taktiež porovnať náklady s tým súvisiace. Cieľom je tiež poskytnúť informácie ohľadne vykazovania skutočných vlastníkov pre analyzované entity. K 2. kvartálu 2019 malo na Malte sídlo 111 a na Paname 142 slovenských spoločností. Kým na Paname je od roku 2014 zaznamenaný postupný mierny pokles, tak na Malte naopak postupný nárast slovenských spoločností, ktoré majú na prvej vlastníckej úrovni vlastníka z týchto jurisdikcií (Bisnode, 2019).

Náležitosti založenia trustu a súkromnej nadácie na Malte

Založenie trustu na Malte je možné realizovať buď jednostranným vyhlásením alebo dvojstrannou dohodou, ústnou alebo písomnou formou. Trust zakladá zakladateľ, ktorý nie je oprávnený ponechať si vlastníctvo a plnú kontrolu nad majetkom až na zopár výnimiek. Založenie sa vykonáva klasickou trustovou zmluvou medzi zakladateľom a správcom. Súčasťou zmluvy sú stanovené základné náležitosti, ako napríklad správcovia, beneficianti a ich podiely na majetku. Okrem trustovej zmluvy môže zakladateľ dodať aj dodatočnú listinu prianí, v ktorej stanoví podmienky rozdelenia majetku, inštrukcie na spravovanie majetku pre správcov a pod. Tieto zmluvy vyžadujú uvedenie úplných identifikačných údajov (t. j. celé meno, číslo pasu, adresa bydliska) tak zriaďovateľa, ako aj príjemcov a taktiež úplné údaje o povahe majetku trustu (Country Profiler, 2018).

Keďže trust je právnická inštitúcia bez právnej subjektivity, nepodlieha registračným formalitám a registračným poplatkom okrem tých, ktoré sa vzťahujú na správcu ako súčasť správy trustu. Trust založený na Malte môže trvať maximálne 125 rokov (NEWCO, 2019). Štandardným rozdielom medzi trustom a nadáciou je práve ten, že trust nemá právnu subjektivitu, kým nadácie ju majú.

Súkromná nadácia podľa maltskej legislatívy môže byť založená buď na základe verejnej listiny alebo poslednej vôle. Nadácia môže byť zriadená buď rezidentom alebo aj nerezidentom zverením majetku do rúk inej osoby označovanej ako administrátor, ktorý týmto získa povinnosť registrovať nadáciu v maltskom registri právnických osôb. Zriadenie väčšiny typov súkromnej nadácie na Malte je možné na dobu maximálne 125 rokov. Registrácia nadácie podľa maltského práva slúži na to, aby nadácia získala právnu subjektivitu odlišenú a oddelenú od jej zakladateľov, administrátorov a beneficentov. Od momentu získania právnej subjektivity súkromná nadácia spravuje majetok vo svoj prospech a taktiež ručí svojím majetkom za vzniknuté záväzky (CSB, 2018). Počiatočná hodnota príspevku alebo majetku vkladaneho do súkromnej nadácie musí byť vo výške aspoň 1 164,69,- EUR. V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ je táto požiadavka na minimálny vklad jedna z najnižších, čo je jedným z faktov, ktoré robia maltské súkromné nadácie viac žiadané. Maltská nadácia nesmie byť zriadená na podnikanie alebo na vykonávanie podnikateľských činností, ale môže jej byť poskytnutý komerčný majetok alebo podiel v obchodnej spoločnosti a vďaka právnej subjektivite má taktiež možnosť vytvárať iné právne organizácie na tento účel (LECOCQ, 2015).

Zakladateľská listina súkromnej nadácie je verejný dokument a musí obsahovať:

- meno nadácie, ktoré musí obsahovať slovo „nadácia“;
- registrovanú adresu na Malte;
- účel a subjekty nadácie;
- základný majetok, ktorým bola nadácia založená;
- v prípade nadácie, kde administrátori sú nerezidentmi Malty, meno a adresu miestneho zástupcu nadácie;
- zloženie správnej rady a meno, priezvisko, identifikačné číslo, prípadne číslo pasu alebo registračné číslo, štátnu príslušnosť a adresu bydliska správcov, v prípade absencie administrátorov v čase založenia musí obsahovať údaje o osobe poverenej vymenovaním správnej rady;
- podrobnosti o povinnostiach a spôsobe menovania, odvolávania administrátorov do a z funkcie a dĺžke trvania ich funkcie; a
- mená beneficentov alebo vyhlásenie, že nadácia je zriadená v prospech beneficentov. Beneficentov je možné uviesť aj v písomnom nástroji „vyhlásenie beneficenta“, ktorý nemusí byť súčasťou verejnej listiny a musí byť podpísaný zakladateľom a adresovaný správcom (Civil code, cap. 16., 2018).

Náklady a poplatky súvisiace so založením a správou

Trust je možné vďaka jeho povahe založiť spoločne s fyzickou osobou, zväčša známym alebo rodinným príslušníkom, ale taktiež je možné využiť služby poradenskej spoločnosti špecializujúcej sa na trusty. Využitie služieb blízkej osoby môže výrazne znížiť náklady, no správcovská spoločnosť poskytuje odborné služby, uľahčuje proces založenia a naplnenia všetkých zákonom stanovených náležitostí a dopomáha vyhnúť sa sankciám za porušenie, resp. nesplnenie istých nariadení. Náklady na založenie a správu trustu na Malte vybranými správcovskými spoločnosťami sú uvedené v tabuľke 1.

Tabuľka 1 Náklady na založenie a správu trustu na Malte (v EUR)

	Jednorazové poplatky	Pravidelné ročné poplatky
Založenie trustu <ul style="list-style-type: none"> • asistancia pri založení trustu • asistancia pri transfere aktív do trustu • overenie náležitej starostlivosti podľa AML (due diligence) 	2 460,-	
Poplatok za dodržiavanie pravidiel <ul style="list-style-type: none"> • FATCA • CRS • UBO registrácia • GDPR – nariadenie na ochranu osobných údajov (General Data Protection Regulation) 		750,-
Administratíva a účtovníctvo		630,-
Poplatok za správčovské služby		3 690,-
Celkový súčet	2 460,-	5 070,-

Prameň: Vlastné spracovanie na základe údajov poskytnutých spoločnosťami Acumum, CSB, Boston, Alter Domus, 2019.

Zriadenie súkromnej nadácie je relatívne náročný proces a je potrebné využitie služieb poradenských spoločností alebo právnikov zorientovaných v predpisoch na Malte súvisiacich so súkromnými nadáciami. Poplatky za služby vybraných poradenských spoločností sú uvedené v tabuľke 2.

Tabuľka 2 Náklady na založenie a správu súkromnej nadácie na Malte (v EUR)

	Jednorazové poplatky	Pravidelné ročné poplatky
Založenie nadácie <ul style="list-style-type: none"> • asistancia pri založení • asistancia pri transfere aktív do trustu • overenie náležitej starostlivosti podľa AML (due diligence) 	2 170,-	
Registračný poplatok pre právnické osoby a iné poplatky verejnemu registru	1 750,-	
Ročný registračný poplatok verejnemu registru		410,-
Poplatok za dodržiavanie pravidiel: <ul style="list-style-type: none"> • FATCA • CRS • UBO registrácia • GDPR – nariadenie na ochranu osobných údajov (General Data Protection Regulation) 		730,-
Registrovaná miestna pobočka (emailová adresa, telefón s odkazovou službou, fax)		500,-
Administratíva a účtovníctvo		550,-
Poplatok za správčovské služby		3 880,-
Celkový súčet	3 920,-	6 070,-

Prameň: Vlastné spracovanie na základe údajov poskytnutých spoločnosťami Acumum, CSB, Boston, Alter Domus, 2019.

Náležitosti založenia trustu a súkromnej nadácie v Paname

Trust musí byť založený písomnou formou a môže byť odvolateľný alebo neodvolateľný. Doba trvania je zákonom neobmedzená a závisí od požiadaviek zakladateľa. Členovia trustu nemusia byť rezidentmi Panamy a nemusia to byť výlučne fyzické osoby, keďže do trustu sa môžu zapojiť aj rôzne typy organizácií. Majetok vkladajú do trustu môže byť dodatočne dopĺňaný, a to buď zakladateľom trustu, alebo tretími stranami. Pri zakladaní trustu v Paname nie sú povinné registračné povinnosti, žiadne minimálne vklady, poplatky, navyše dokumenty trustu a zakladateľská zmluva môžu byť aj napriek faktu, že úradným jazykom je španielčina, v anglickom jazyku (The Offshore Trusts Guide, 2019).

Jednou z podmienok je, že každý trust musí byť založený v prítomnosti panamského agenta, ktorý musí byť právnikom alebo právnickou spoločnosťou pre zaručenie právnej validity a úplnosti zmluvy. Zakladateľská zmluva musí byť podpísaná týmto miestnym agentom a taktiež zakladateľom a správcom (skutočnými alebo nominee), ktorých podpisy musia byť overené notárom. Nominee (na Slovensku tzv. štatutárne služby), v preklade kandidát, je osoba, ktorá koná v prospech inej osoby v určitej záležitosti na základe vopred presne dohodnutých podmienok. Poskytovatelia nominee služieb vo väčšine prípadov svojim klientom poskytujú nimi vopred podpísanú listinu o rezignácii, čím môžu nominee subjekt kedykoľvek odvolať (Pols, 2019).

Zakladateľská zmluva podľa panamského zákona č. 21 modifikovaného 10. mája 2017 musí obsahovať:

- identifikačné údaje zakladateľa, správcu a beneficentov;
- charakteristiku majetku umiestneného do trustu;
- vyhlásenie zakladateľa o odvolateľnosti trustu (ak nie je uvedené, trust sa považuje za neodvolateľný);
- práva a povinnosti zakladateľa a správcu;
- podmienky správy, presunu, zhodnocovania a likvidácie majetku;
- vymenovanie miestneho agenta;
- adresu sídla trustu; a
- vyhlásenie, že trust spĺňa náležitosti podľa zákona o trustoch a že spadá pod panamskú legislatívu (FABREGA MOLINO, 2018).

Súkromnú nadáciu je možné založiť za podmienok vytvorenia lokálneho registrovaného sekretariátu, sídla a využitia lokálneho agenta, ktorý musí byť právnikom alebo právnickou agentúrou. Nadácia sa zriaďuje prostredníctvom zakladateľskej zmluvy, ktorá bude následne vložená do panamského verejne prístupného štátneho registra, sčasti prístupná verejnosti, ktorá musí obsahovať:

- názov nadácie obsahujúci termín nadácie;
- adresu sídla;
- údaj o počiatocnom vklade (nesmie byť menší ako 10 000,- USD);
- meno a adresu zakladateľa a členov rady (alebo nominee subjektov), sekretára, agenta, ochrancu (dobrovoľné), beneficentov;
- ustanovenie o zmenách;
- účel nadácie;
- ustanovenie o právomociach, stanovy a iné ustanovenia; a
- informáciu o dĺžke existencie nadácie, ktorá nie je zákonom limitovaná (OCH, 2019).

Existenciu nadácie potvrdzuje osvedčenie o registrácii vydané štátnym registrom, ktoré je potrebné každoročne obnoviť (inak hrozia sankcie) a ktoré obsahuje údaje:

- dátum registrácie,
- názov nadácie,
- registračné číslo,
- mená a adresy členov (skutočných alebo nominee) a miestneho agenta,
- účel, a
- hodnota počiatocného vkladu (CCP, 2019).

Náklady a poplatky súvisiace so založením a správou

Náklady na založenie môžu byť rôzne v závislosti od zvoleného typu správcu a iných súčastí trustu. Pre zabezpečenie všetkých potrebných náležitostí podľa aktuálneho znenia zákonov a regulácií platných v Paname pracujeme s údajmi od miestnych správcovských spoločností. Náklady na založenie a správu trustu v Paname s využitím správcovskej spoločnosti namiesto fyzickej osoby sú uvedené v tabuľke 3.

Tabuľka 3 Náklady na založenie a správu trustu v Paname (v EUR)

	Jednorazové poplatky	Pravidelné ročné poplatky
Založenie trustu (všetky potrebné certifikované dokumenty)	1 580,-	
Registrovaná miestna pobočka pre miestneho agenta		780,-
Telefónne číslo	50,- (založenie)	950,-
Fax	50,- (založenie)	950,-
Ročný správcovský poplatok (miestny agent)		1 150,-
Súčet bez využitia nominee služieb	1 680,-	3 830,-
Dobrovoľné nominee služby		
Zakladateľ		350,-
Správca		950,-
Ochranca		730,-
Celkový súčet	1 680,-	5 860,-

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Trust Services, S.A., 2018 a Eurofinanzza Investments, LLC, 2019a a 2019 b.

Tabuľka 3 uvádza priemerné poplatky panamských správcovských spoločností Trust Services, S.A. a Eurofinanzza Investments, LLC. Údaje sú zaokrúhlené na desiatky a rozdelené na jednorazové poplatky, ktoré je potrebné uhradiť ihneď po vzniku trustu a pravidelné poplatky, ktoré je potrebné hradiť každoročne po dobu existencie trustu. Poplatky sú do veľkej miery orientačné, keďže každý trust je odlišný v zmysle veľkosti a druhu majetku, zložitosti štruktúr, účelu a špecifických potrieb zakladateľa.

Pre vyčíslenie nákladov na založenie a správu súkromnej nadácie v Paname sme opäť použili údaje od vybraných správcovských spoločností so sídlom v Paname. Celkové náklady sú znázornené v tabuľke 4.

Tabuľka 4 Náklady na založenie a správu súkromnej nadácie v Paname (v EUR)

	Jednorazové poplatky	Pravidelné ročné poplatky
Založenie nadácie (všetky potrebné certifikované dokumenty)	1 810,-	
Registrovaná miestna pobočka pre miestneho agenta		780,-
Miestny agent		250,-
Telefónne číslo	25,- (založenie)	650,-
Fax	25,- (založenie)	650,-
Ročná vládna frančizová (registračná) daň	350,-	400,-
Ročný správcovský poplatok		1 150,-
Súčet bez využitia nominee služieb	2 210,-	3 880,-

Dobrovoľné nominee služby		
Zakladateľ		350,-
Rada nadácie		1 250,-
Ochranca		875,-
Celkový súčet	2 210,-	6 355,-

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Trust Services, S.A., 2018 a Eurofinanza Investments, LLC, 2019a a 2019 b.

Nasledujúca tabuľka porovnáva potrebné náklady súvisiace so založením a správou trustov a nadácií na Malte a v Paname.

Tabuľka 5 Porovnanie nákladov vo vybraných krajinách (v EUR)

	Malta		Panama	
	Trust	Súkromná nadácia	Trust	Súkromná nadácia
Jednorazové poplatky za založenie a registráciu	2 460,-	2 170,- + 1 750,- (3 920,-)	1 680,-	1 860,- + 350,- (2 210,-)
Pravidelné ročné poplatky za správne a administratívne služby (+ nominee)	5 070,-	6 070,-	3 830 + 2 030 5 860,-	3 880,- + 2 475,- 6 355,-
Nominee zakladateľ			350,-	350,-
Nominee správca/rada nadácie			950,-	1 250,-
Nominee ochranca			730,-	875,-
Povinný minimálny počiatočný vklad		1 164,69		8 977,47

Prameň: Vlastné spracovanie (2019).

Založenie nadácie je v priemere v nami skúmaných krajinách nákladnejšie ako založenie trustu, a to najmä z dôvodu povinných registračných poplatkov a minimálneho vkladu. Náklady na správu sú pri porovnaní krajín najvyššie v Paname, a to najmä z dôvodu využitia doplnkových nominee služieb zabezpečujúcich vyššiu anonymitu skutočného vlastníka. Pri komparácii entít sme zistili, že nadácie na Malte a v Paname sú oproti trustom nákladnejšie aj v prípade poplatkov za správcovské služby.

Ako sme už uviedli, náklady súvisiace so založením trustov a nadácií závisia od viacerých faktorov, a to hlavne vzhľadom na požiadavky zákazníkov. Ako doplnenie možno uviesť, že náklady súvisiace so založením českej obdoby trustu (zverenecký fond) na súkromné účely v závislosti od zložitosti prípadu sa pohybujú najčastejšie v rozmedzí 40 až 50 tis. CZK (napr. Svěřenské fondy a trusty, 2019).

Automatická výmena informácií

Využívanie trustov a nadácií začalo intenzívne priťahovať odborníkov v oblasti daní a práva už pomerne dávno. Tento záujem vzrástol aj v čase od zavedenia automatickej výmeny informácií, resp. reportovania údajov o skutočných vlastníkoch.

Malta

Do roku 2018 bola identita beneficentov alebo UBO trustov chránená zákonom o služobnom tajomstve a nemal k nej prístup dokonca ani maltský daňový úrad a ani maltský finančný úrad. Za porušenie zákona hrozilo odňatie slobody v dĺžke do dvoch rokov. Od 1. januára 2018 na základe smerníc AML majú maltskí správcovia trustov povinnosť identifikovať konečných užívateľov výhod trustu (UBO) a uviesť ich do registra UBO pod správou MFSA. V rámci Malty sa reportujú informácie o UBO, akými sú meno, dátum narodenia, štátna príslušnosť, trvalé bydlisko, číslo preukazu totožnosti s názvom krajiny vydania, úloha UBO vo vzťahu k trustu a ostatným beneficentom, povaha, rozsah a využiteľnosť podielu. V prípade porušenia tohto nariadenia hrozí správcovi pokuta do výšky 150 000,- EUR (KPMG, 2019).

Neobmedzený prístup k týmto informáciám má útvár pre analýzu finančných spravodajských informácií, národné daňové orgány, polícia, úrad pre vyhľadávanie majetku, kontrolór colnej správy, výbor pre monitorovanie sankcií a iné príslušné orgány s určenou zodpovednosťou za boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Zadávanie informácií sa vykonáva aj prostredníctvom online platformy prevádzkovanou MFSA (Maltachamber, 2019).

Medzerou v tomto nariadení je, že Malta patrí medzi krajiny, kde povinnosť registrovať UBO vzniká v prípade, ak UBO má podiel na majetku trustu v rozsahu viac ako 25 %. V prípade štyroch subjektov, kde každý jeden vlastní rovnaký podiel 25 %, nemusí byť ani jeden reportovaný a uvedený do registra UBO. Vhodnou nápravou by bolo zníženie tejto hranice, ako v štátoch Argentína (20 %), Uruguaj (15 %) alebo Curacao (0 %), kde sa registrácia týka všetkých UBO v súvislosti s trustom (Knobel, 2018).

Štandard pre automatickú výmenu informácií o finančných účtoch v daňových záležitostiach (Spracované podľa Guidelines for the implementation of the EU Council Directive 2014/107/EU... in Malta).

Štandard AEOI, ktorý je aplikovaný spoločným štandardom vykazovania CRS (Common Reporting Standard), sa týka trustov založených na Malte v dvoch prípadoch, a to:

- ak je trust maltská finančná inštitúcia povinná poskytovať informácie (RMFI – Reporting Malta Financial Institution), a
- ak je trust nefinančná entita (tzv. NFE – Non-Financial Entity), ktorá udržiava finančný účet s RMFI.

V súvislosti so štandardmi o automatickej výmene informácií môže byť trust buď MFI (Malta Financial Institution), alebo NFE. Trust je považovaný za MFI, ak jeho hrubý príjem pozostáva z investovania, reinvestovania, kolektívneho investovania a podobne, alebo obchodovania s finančnými aktívami a je spravovaný iným subjektom, ktorým je MFI. Ak aspoň jeden zo správcov MFI je rezidentom Malty, spadá pod inštitúcie povinné vykazovať informácie (RMFI). Výnimkou sú jedine trusty, ktoré nemajú zriadené účty podliehajúce informovaniu, alebo trusty, ktoré spadajú do kategórie finančných inštitúcií nepovinných informovať (NRFI – Non-Reporting Malta Financial Institution). Tieto výnimky nemusia byť registrované na účely AEOI u komisiára pre príjmy.

V súvislosti s AEOI je správca trustu povinný:

- zistiť, či trust je RMFI alebo NFE;
- preskúmať svoje finančné účty spravované finančnou inštitúciou, t. j. depozitné účty, poručnícke účty (angl. custodial) držiace cenné papiere, anuitné kontrakty, peňažné hodnoty poisťných kontraktov (angl. Cash Value Insurance Contracts) (hotovosť vyplatená poisťovňou po smrti poistenca alebo pri ukončení poisťnej zmluvy jeho pozostalým), podiely na vlastnom imaní a dlhoch v určitých finančných subjektoch;
- identifikovať finančné účty podliehajúce zverejňovaniu informácií;
- uplatňovať pravidlá náležitej starostlivosti, tzn. preskúmať vlastnícke vzťahy a identifikovať osobu vykonávajúcu konečnú kontrolu, čiže podobne ako v prípade UBO, osobu, ktorá má nárok na majetok spravovaný trustom, teda konečný užívateľ výhod. Pri tomto bode je možné využiť údaje vykazované v súvislosti so smernicami AML pri uvádzaní informácií o UBO do registra UBO;
- následne nahlásiť príslušné informácie, v prípade RMFI je trust povinný oznamovať údaje o finančných účtoch a finančné aktivity na účtoch za daný rok. Informácie o finančných aktivitách poskytujú zostatkové

hodnoty na účtoch a hrubé prichádzajúce a odchádzajúce platby. Zostatok na účte je zvyčajne vyčíslený trustom na informačné účely o hospodárení s majetkom pre UBO. Tieto údaje zahŕňajú aj identifikačné údaje trustu a každej reportovanej osoby. V prípade, ak je pasívny trust NFE spravovaný RMFI, tak je taktiež objektom zverejňovania informácií v súlade s AEOI. Podľa AML smerníc je RMFI povinná poznať a identifikovať zriaďovateľa, správcov, príjemcov, ochrancov a akúkoľvek inú fyzickú osobu vykonávajúcu konečnú účinnú kontrolu nad trustom. RMFI je taktiež povinná poskytovať informácie o účte a finančnej činnosti za daný rok s ohľadom na účet trustu (zostatok na účte vedeného trustom a platby uskutočnené alebo pripísané na tento účet). Reportované informácie o účte obsahujú identifikačné údaje pre každú osobu podliehajúcu oznamovaniu (napríklad meno, adresu, bydlisko, DIČ, dátum narodenia a číslo účtu) a identifikačné údaje RMFI (názov a identifikačné číslo) (Guidelines for the implementation of the EU Council Directive 2014/107/EU... in Malta).

V prípade krajín akými sú Malta a taktiež ďalej nami analyzovaná Panama, ktoré sú označované aj ako potenciálne vysoko rizikové vo vzťahu k správnej aplikácii CRS štandardu, môžu finančné inštitúcie požadovať dodatočné informácie. Za rizikové môžu byť považované fyzické osoby, ktoré využitím schém získania štátnej príslušnosti alebo rezidencie na základe investície (CBI/RBI schémy) dosahujú zdanenie daňovou sadzbou nižšou ako 10 % bez fyzickej prítomnosti dlhšej ako 90 dní v štáte poskytujúcom tieto schémy. Využitím CBI/RBI môže dochádzať k zavádzaniu a nesprávnemu vykazovaniu. Otázky sa týkajú daňovej rezidencie, fyzického pobytu v dĺžke viac ako 90 v inom štáte, získania cestovného pasu, víz, ID karty na základe CBI/RBI a pod. (Ministerstvo financií SR, 2018).

Súkromná nadácia založená na Malte má povinnosť registrácie do registra právnických osôb. Informácie o majetku, aktivitách a registrácii súkromnej nadácie, ktoré môžu zostať v dôvernosti verejného registra alebo byť verejnosti dostupné, sú:

- prihlasovací formulár;
- akékoľvek formuláre vložené do registra právnických osôb podľa nariadení Civil Code (Second Schedule) (Notifications and Forms) vrátane oznámenia o počiatočnej registrácii;
- formulár DD o aktívach pridanych do nadácie dodatočne;
- písomné povolenie ktoréhokoľvek administrátora, ktoré ho oprávňuje konať ako administrátor;
- osvedčenie o registrácii; a
- taktiež všetky neskoršie úpravy dokumentov.

Všetky dokumenty a vyhlásenia o súkromnej nadácii vrátane vyššie uvedených, ktoré sú predložené registru, môžu byť poskytnuté tretím stranám len s písomným súhlasom zakladateľa, rady nadácie, alebo ak sa zakladateľ vzdal súkromia. Ďalšou možnosťou poskytovania informácií oprávneným subjektom je poskytnutie na základe súdneho rozhodnutia, a to vo forme dokumentov overených notárom (Civil code, cap. 16., 2018). Na rozdiel od registračných údajov je zakladateľská zmluva verejne prístupným dokumentom. Od 1. januára 2018 majú nadácie založené na Malte taktiež zákonom určenú povinnú evidenciu konečných vlastníkov výhod nadácie do UBO registra. Minimálne požadované informácie sú meno, dátum narodenia, národnosť, krajina rezidencie, číslo identifikačného dokladu, kategória UBO (zakladateľ, správca a pod.), podiel a charakter benefitu, dátum vzniku podielu na majetku nadácie (Cremona, Galea, 2017).

Štandard pre automatickú výmenu informácií o finančných účtoch v daňových záležitostiach sa týka súkromných nadácií identickým spôsobom ako trustov. Informácie týkajúce sa trustov rovnako platia pre súkromné nadácie s tým rozdielom, že v súvislosti s nadáciou je potrebné rozumieť namiesto pojmu zakladateľ trustu (settlor) pojem zakladateľ nadácie (founder), namiesto správcu trustu (trustee) administrátor nadácie (administrator) a namiesto beneficent trustu beneficent nadácie (Guidelines for the implementation of the EU Council Directive 2014/107/EU... in Malta).

Panama

Panamská legislatíva skrz rôzne typy korporácií vrátane súkromných nadácií a trustov doposiaľ poskytovala vysokú mieru anonymity jej vlastníkom, resp. konečným užívateľom výhod. V súčasnej dobe narastá tlak na zníženie anonymity, keďže čas a rôzne kauzy ako Panama Papers poukázali na zneužívanie diskretnosti na vyhýbanie sa daňovým povinnostiam a taktiež na podozrenia z prania špinavých peňazí a financovania terorizmu. V rámci Panama Papers došlo k anonymnému odhaleniu približne 11,5 milióna tajných dokumentov o 214 000 offshorových firmách a ich vlastníckych štruktúrach. Na základe vyšetrovania a auditov opierajúcich sa o tieto údaje bolo vo forme kompenzácií a pokút za neodvedené dane uhradených viac ako 1,2 miliardy dolárov v 22 krajinách a v ďalších 82 krajinách sa začalo vyšetrovanie (ICIJ, 2019).

Aj napriek trendu zvyšovania transparentnosti panamské trusty ako aj súkromné nadácie vo vzťahu so Slovenskom ponúkajú zatiaľ relatívne vysokú mieru anonymity. Hlavné prvky zabezpečujúce anonymitu vo vzťahu so Slovenskom sú najmä absencia reportovania a možnosť využívania nominee služieb. Napriek absencii reportovania, každý licencovaný správca trustu alebo nadácie musí podľa AML smerníc poznať svojho zákazníka, UBO daného trustu alebo nadácie. Využitie nominee zakladateľa umožňuje skryť identitu zakladateľa, kde v prípade trustu bude na súkromnej zakladateľskej listine figurovať meno a osobné údaje nominee osoby. V prípade nadácie, v nadačnej zakladateľskej zmluve, ktorá musí byť vložená do verejného registra, bude taktiež uvedené meno a adresa nominee osoby namiesto skutočného zakladateľa. Využitie tejto služby zabezpečí diskretnosť reálneho zakladateľa a urýchli proces založenia, keďže miestny poskytovateľ po dohode môže podpísať zakladateľskú zmluvu so správcom bez fyzickej prítomnosti zakladateľa. Takýto typ zástupcov je možné využiť aj pri členoch rady nadácie, ktorá podľa zákona musí pozostávať minimálne z troch členov a ich údaje sú uvádzané rovnako ako meno zakladateľa a taktiež aj pri správcoch trustu, ktorých mená figurujú v trustovej zakladateľskej zmluve. Údaje beneficentov a nepovinnej role ochrancu nadácie sú uvádzané v súkromnom dokumente nepožadovanom štátom, verejným registrom, a teda nie sú verejne prístupné (A & P, 2019).

Trust je súkromná dohoda medzi zakladateľom a správcom a zakladateľská zmluva podľa panamskej legislatívy nemusí byť verejne prístupná a ani registrovaná v žiadnom verejnom registri, pokiaľ súčasťou aktív trustu nie je nehnuteľnosť registrovaná v Paname (Fabrega Molino, 2018).

Porušenie dôvery poskytnutím vnútorných informácií o majetku, transakciách, operáciách v rámci trustu alebo nadácie tretím osobám môže byť potrestané podľa článku 37 zákona č. 1 odňatím slobody na 6 mesiacov a pokutou vo výške 50 000,- USD (CCP, 2019).

Štandard pre automatickú výmenu informácií o finančných účtoch v daňových záležitostiach. Panama sa začala podieľať na automatickej výmene pod CRS 15. 1. 2018 podpisom Multilateral Competent Authority Agreement, čím nadobudla možnosť aktivovať bilaterálne vzťahy s 97 jurisdikciami, ktoré sú už do tohto systému zapojené. Ku dňu 5. 4. 2018 Panama aktivovala 28 bilaterálnych zmlúv (OECD, 2018). Dňa 29. 1. 2019 Panama podpísala Multilateral Competent Authority Agreement aj pre Country by Country reporting.

Záver

Založenie a využívanie trustov a nadácií je vo všeobecnosti náročnejšie a nákladnejšie ako to je v prípade klasických spoločností. Trusty a nadácie sa najčastejšie využívajú na vrchnom poschodí medzinárodných holdingov. Toto nastavenie môže byť výrazne drahšie ako použitá offshorová spoločnosť, ktorá sa dá založiť aj s nákladmi nižšími ako 1 000,- EUR. V oblasti medzinárodnej optimalizácie dnes už neexistujú jednoduché a lacné riešenia ako tomu bolo v minulosti. I keď je využitie trustov a nadácií veľmi podobné, majú medzi sebou jednotlivé odlišnosti a špecifiká aj vzhľadom na jurisdikciu, v ktorej sa tieto nástroje zakladajú. V oblasti vykazovania skutočného vlastníka sa môže v mnohých prípadoch jednať o efektívne využitie, na druhej strane je potrebné upozorniť na pomerne rýchlo a intenzívne meniace sa podmienky vykazovania. Slovenská právna úprava nepozná využívanie trustov a nadácií na súkromné účely, slovenskí podnikatelia tak už v súčasnosti využívajú a pravdepodobne aj v budúcnosti budú využívať české zverenské fondy. Tabuľkové porovnanie trustov, nadácií a zverenských fondov prikkladáme aj ako prílohu.

Použitá literatúra:

1. A & P. 2019. About Panama Private Foundation. [online]. [cit. 2019-04-27]. Dostupné na internete: https://www.apintertrust.com/offshore_company/panama_foundation.htm
2. ACUMUM. 2019. Price list. Trusts & foundations – interný materiál
3. ALTER DOMUS. 2019. Service proposal: Malta foundation/trust – interný materiál
4. BISNODE. 2019. Daňové raje dosahujú strop. Od jari sa v nich usadila len jedna firma navyše, inak krajiny skôr strácali. [online]. [cit. 2019-08-30]. Dostupné na internete: <https://www.bisnode.sk/o-bisnode/o-nas/novinky/danove-raje-dosahuju-strop/>
5. BOSTON. 2019. Malta trust/foundation fee scale – interný materiál
6. CCP. 2019. Panama Foundation. [online]. [cit. 2019-05-03]. Dostupné na internete: <http://www.offshore-foundation.com/panama-foundation/>
7. Civil Code, Chapter 16 (Malta)
8. COUNTRY PROFILER. 2018. Wealth management. [online]. Finance Malta 2018. [cit. 2019-03-16]. Dostupné na internete: <https://iconfinancemalta.blob.core.windows.net/libx-128-public/Tags/Wealth%20Management/Private%20Wealth%20Sector%20Guide%202018-19%20-%20FinanceMalta.pdf>
9. CREMONA, A., GALEA, A. 2017. Foundations Regulations on Central Register of Beneficial Owners [online]. [cit. 2019-05-20]. Dostupné na internete: <https://www.ganadoadvocates.com/resources/publications/foundations-regulations-on-central-register-of-beneficial-owners/>
10. CSB. 2018. Taxation on Trusts. [online]. [cit. 2019-08-22]. Dostupné na internete: <https://www.csbgroup.com/tax/taxation-on-trusts/>
11. CSB. 2019. Summary of Fees – Malta foundation/trust – interný materiál
12. EUROFINANZZA. 2019a. Panama private interest foundation. Incorporation fees. [online]. [cit. 2019-05-22]. Dostupné na internete: <http://www.eurofinanza.com/Panama%20%E2%80%93%20Private%20Interest%20Foundation%20%E2%80%93%20Incorporation%20Fees.htm>
13. EUROFINANZZA. 2019 b. Trust incorporation in Panama. Incorporation fees. [online]. [cit. 2019-05-22]. Dostupné na internete: <http://www.eurofinanza.com/Panamanian%20Trusts%20Incorporation%20Fees.htm>
14. FABREGA MOLINO. 2018. Guidelines on Panama's substantive law on trusts. [online]. [cit. 2019-04-27]. Dostupné na internete: <https://www.fmm.com.pa/guidelines-on-panamas-substantive-law-on-trusts-2/>
15. Guidelines for the implementation of the EU Council Directive 2014/107/EU of 9 December 2014 amending Directive 2011/16/EU as regards mandatory automatic exchange of information in the field of taxation (DAC2) in Malta and the Common Reporting Standard (CRS) issued in terms of Article 96(2) of the Income Tax Act (Chapter 123 of the Laws of Malta)
16. ICIJ. 2019. Panama Papers Helps Recover More Than \$1.2 Billion Around the World [online]. [cit. 2019-08-27]. Dostupné na internete: <https://www.icij.org/investigations/panama-papers/panama-papers-helps-recover-more-than-1-2-billion-around-the-world/>
17. J & T Banka. 2014. Family office: Ako odovzdať rodinnú firmu potomkom. [online]. [cit. 2019-05-30]. Dostupné na internete: <https://www.jet.sk/news/view/family-office-ako-odovzdat-rodinnu-firmupotomkom>
18. KNOBEL, A. 2018. Reporting taxation: Analysing loopholes in the EU's automatic exchange of information and how to close them [online]. [cit. 2019-08-08]. Dostupné na internete: <http://extranet.greens-efas-service.eu/public/media/file/1/5729>
19. KPMG. 2019. EU: Ultimate beneficial ownership (UBO) registers [online]. [cit. 2019-08-23]. Dostupné na internete: <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2018/11/tnf-eu-ultimate-beneficial-ownership-registers.html>
20. LECOCQ ASSOCIATE. 2015. Foundations under Maltese Legislation. [online]. [cit. 2019-07-13]. Dostupné na internete: <https://lecocqassociate.com/publication/foundations-under-maltese-legislation>
21. Maltachamber. 2019. MFSA develops online platform for trusts ultimate beneficial ownership register [online]. [cit. 2019-08-23]. Dostupné na internete: <https://www.maltachamber.org.mt/en/mfsa-develops-online-platform-for-trusts-ultimate-beneficial-ownership-register>

22. Ministerstvo financií SR. 2018. Informácia a odporúčaný postup detailnejšieho preverenia v prípade schém získania štátnej príslušnosti alebo rezidencie na základe investície. [online]. [cit. 2019-08-20]. Dostupné na internete: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Infoservis/FAT-CA/2018/2018_11_27_CBI_RBI_info.pdf
23. NEWCO. 2013. Malta – Trusts. [online]. [cit. 2019-08-23]. Dostupné na internete: <http://www.newco.pro/en/trusts>
24. OECD. 2018. Standard for Automatic Exchange of Financial Information in Tax Matters [online]. [cit. 2019-07-23]. Dostupné na internete: <https://www.oecd.org/tax/exchange-of-tax-information/implementation-handbook-standard-for-automatic-exchange-of-financial-information-in-tax-matters.pdf>
25. OCH. 2019. Panama Foundation. [online]. [cit. 2019-08-14]. Dostupné na internete: https://panama-corporations-incorporate-in-panama.offshore-companies.co.uk/panama_foundation/
26. POLS. 2019. Complete Offshore Corporation & Foundation Package. [online]. [cit. 2019-05-14]. Dostupné na internete: http://www.panama-offshore-services.com/corporation_offshore_structure_package.htm
27. SVĚŘENSKÉ FONDY a TRUSTY. 2019. Cena. [online]. [cit. 2019-08-30]. Dostupné na internete: <https://www.trusty.cz/cena/>
28. THE OFFSHORE TRUSTS GUIDE. 2019. Offshore Trusts Report: Panama. [online]. [cit. 2019-08-03]. Dostupné na internete: https://www.offshoretrustsguide.com/report/panama_legal_framework_and_formation_rules_and_fees.asp
29. TRUST SERVICES. 2018. Fee schedule. [online]. [cit. 2019-09-05]. Dostupné na internete: <http://www.trustservices.net/FORMS/FEE%20SCHEDULES.pdf>
30. Zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov

Autormi článku sú Ing. Michal Ištók, PhD. a Ing. Erik Džugan z Ekonomickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Príloha Porovnanie trustov a súkromných nadácií vo vybraných krajinách

	Malta		Panama		Česká republika
	Trust	Súkromná nadácia	Trust	Súkromná nadácia	Zverený fond
Oddelenie vlastníckeho práva	✓	✓	✓	✓	✓
Právna subjektivita		✓		✓	
Možnosť zakladať dcérske spoločnosti		✓		✓	
Možnosť vstupovať do zmlúv pod vlastným menom		✓		✓	
Povinnosť registrácie		✓		✓	✓
Maximálna dĺžka existencie (roky)	125	125	bez obmedzenia	bez obmedzenia	bez obmedzenia
Lokálny agent		✓	✓	✓	
Lokálna pobočka		✓	✓	✓	
Využitie na podnikateľskú činnosť	✓		✓		✓
Dobročinné využitie	✓	✓	✓	✓	✓

	Malta		Panama		Česká republika
	Trust	Súkromná nadácia	Trust	Súkromná nadácia	Zverenský fond
Pravidelné ročné poplatky za správne a administratívne služby (+ nominee) (v EUR)	5 070,-	6 070,-	3 830,- + 2 030,- 5 860,-	3 880,- +2 475,- 6 355,-	490,-
Možnosti využitia nominee služieb zabezpečujúcich absolútnu anonymitu			✓	✓	
Nominee zakladateľ (v EUR)			350,-	350,-	
Nominee správca/rada nadácie (v EUR)			950,-	1 250,-	
Nominee ochranca (v EUR)			730,-	875,-	
Povinný minimálny počiatočný vklad (v EUR)		1 164,69,-		8 977,47,-	
Oprávnenie zakladateľa vystupovať zároveň aj na iných pozíciách	len ako beneficiant	✓ podmienkou je dodatočný správca	✓	✓	✓ podmienkou je dodatočný správca
Možnosť ochrancu zastupovať správcu/radu nadácie				✓	
Povinná registrácia UBO	✓	✓			✓
Automatická výmena informácií vo vzťahu so SR	✓	✓			✓
Povinnosť viesť účtovníctvo	✓	✓	✓	✓	✓
Využitie pre daňovú optimalizáciu	✓	✓	✓	✓	✓
Daň z vkladu	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Daň z príjmu	35 % (efekt. daň. sadzba 5 %)	35 % (efekt. daň. sadzba 5 %)	0 %	0 %	19 %
Daň z plnenia z vloženého majetku	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Daň z plnenia z dosiahnutého zisku	0 %	0 %	0 %	0 %	15 % (zrážková daň)
Zrážkové dane z príjmov na prichádzajúce platby zo zahraničia					
• dividendy	0 %	0 %	10 %	10 %	0 %
• úroky	0 %	0 %	12,5 %	12,5 %	0 %
• licenčné poplatky	0 %	0 %	12,5 %	12,5 %	0 %
Zrážkové dane z príjmov na odchádzajúce platby do zahraničia					
• dividendy	0 %	0 %	35 %	35 %	0 %
• úroky	0 %	0 %	35 %	35 %	0 %
• licenčné poplatky	0 %	0 %	35 %	35 %	0 %

Zdroj: Vlastné spracovanie (2019).

Superodpočet – štátna podpora financovania podnikového výskumu a vývoja alebo daňová pasca?

Jana ŠNIRCOVÁ

Slovenským daňovníkom všetkých právnych foriem podnikania, ktorí realizujú projekt výskumu a vývoja na podporu vlastnej konkurencieschopnosti, bolo od roku 2015 umožnené uplatniť si daňovo uznané výdavky (náklady) naň nielen pri výpočte daňového základu, ale 25 % ich hodnoty si za stanovených podmienok odpočítať ešte aj od vypočítaného základu dane ako tzv. superodpočet. Od roku 2018 sa sadzba superodpočtu zvýšila štvornásobne a pripravuje sa legislatíva na jej ďalší rast.

V čase návrhu tejto daňovej úľavy pre inovatívne subjekty slovenská vláda počítala s objemom superodpočtu 24 mil. eur ročne. Podľa analýzy spoločnosti CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o. (ďalej CRIF SK) však v roku 2015 dosiahol uplatnený superodpočet výšku len 9,2 mil. eur a až po spočítaní s hodnotou dosiahnutou v roku 2016 (16,4 mil. eur) sa naplnilo pôvodné očakávanie vlády. Podstatné zvýšenie čerpaného superodpočtu priniesla až zmena jeho sadzby v roku 2018, za ktorý máme zatiaľ predbežné výsledky (z daňových priznaní podaných do 31. marca 2019 vyplýva suma viac ako 105,5 mil. eur). Nebolo to však natoľko zásluhou rastu počtu subjektov - ten je zatiaľ na úrovni roku 2017, ako samotného 4-násobného zvýšenia objemu, ktorý umožnila nová 100-percentná sadzba superodpočtu.

Čo je superodpočet nákladov na výskum a vývoj

Odpočet nákladov vynaložených na projekty výskumu a vývoja, nazývaný aj superodpočet, predstavuje vládny nástroj na podporu súkromných investícií do výskumu a vývoja a start-upov, ktorý má formu daňovej úľavy pre daňovníkov všetkých právnych foriem podnikania a všetkých odborov činnosti. Ide o formu nepriamej podpory: dáva daňovým subjektom možnosť odpočítať stanovené percento z hodnoty daňovo uznaných výdavkov na projekty výskumu a vývoja vynaložených v danom zdaňovacom období od vypočítaného základu dane. Znížením daňového základu o túto hodnotu môže subjekt dosiahnuť úsporu na dani z príjmov ako určitú formu kompenzácie vynaložených prostriedkov na zvýšenie svojej konkurencieschopnosti. Tento nástroj má oporu v Zákone č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a prvý krát boli relevantné ustanovenia o superodpočte (§ 30c) aplikované s účinnosťou od 1. 1. 2015. Keď sa ukázalo, že 25-percentná sadzba superodpočtu je málo motivačná, zákonodarca pristúpil k jeho novele, ktorá priniesla s účinnosťou od 1. 1. 2018 do systému superodpočtu niekoľko zmien. Najpodstatnejšou je štvornásobné navýšenie superodpočtu z doterajších 25 % na 100 % vynaložených daňovo uznateľných výdavkov a tiež rovnaké navýšenie percenta z ich medziročného nárastu v porovnaní s dvoma bezprostredne predchádzajúcimi zdaňovacími obdobiami zahrňovanými do odpočtu.

Zákon súčasne stanovuje podmienky, za ktorých je možné uplatniť si superodpočet:

- ak subjekt nerealizuje projekt za účelom predaja nehmotných výsledkov výskumu a vývoja (ako držiteľ osvedčenia o spôsobilosti vykonávať výskum a vývoj)
- ak subjekt neuplatňuje úľavu na dani podľa § 30 b (daňové stimuly) a vymedzuje, aké daňovo uznané výdavky je možné do neho zahrnúť:
- výdavky, na ktoré nebola poskytnutá úplná alebo čiastočná podpora z verejných financií

- výdavky, ktoré neboli vynaložené na služby, licencie a nehmotné výsledky výskumu a vývoja obstarané od iných osôb (s výnimkou SAV, právnických osôb uskutočňujúcich výskum a vývoj zriadených ústrednými orgánmi štátnej správy, verejných a štátnych vysokých škôl), pričom v novele boli z tohto zákazu vyňaté licencie na „softvér priamo využívaný pri realizácii projektu výskumu a vývoja“
- výdavky musia byť evidované oddelene od ostatných výdavkov daňovníka.

Podmienkou čerpania superodpočtu je vypracovanie projektu – písomného dokumentu (požiadavky naň rovnako upravuje § 30c zákona o dani z príjmov) podpísaného pred začatím jeho realizácie, ktorý subjekt na výzvu Finančnej správy SR predkladá do 8 dní od vyzvania. Vynaložené výdavky, ktoré spĺňajú vyššie uvedené atribúty, si subjekt uplatňuje formou superodpočtu (teda ešte navyše - okrem ich riadneho uplatnenia ako výdavkov pri vyčíslení daňového základu) v daňovom priznaní za zdaňovacie obdobie, v ktorom boli vynaložené. Superodpočet znižuje vyčíslený kladný daňový základ a znižuje tak následne daňovú povinnosť. V prípade dosahovania daňovej straty, kedy nie je možné uplatniť si hodnotu superodpočtu voči daňovému základu, presúva sa táto možnosť najviac na 4 zdaňovacie obdobia po zdaňovacom období, v ktorom nárok vznikol.

Relatívne stručné vymedzenie podmienok superodpočtu, najmä uplatniteľných výdavkov, v zákone o dani z príjmov doplnil ešte metodický pokyn k odpočtu výdavkov (nákladov) na výskum a vývoj, ktorý však Finančná správa SR vydala až v máji 2016 a následne - po novele zákona - novelizovala aj ten v októbri 2018. V podnikateľskej sfére ale naďalej zostalo množstvo otáznikov a nejednoznačností: ktoré projekty a najmä ktoré náklady je možné uplatniť si formou superodpočtu. Pocit daňovej neistoty je zrejme väčšou prekážkou v uplatňovaní superodpočtu ako samotná jeho nízka sadzba. O tom, že obavy podnikateľov nie sú neoprávnené, hovoria aj skúsenosti našich najbližších susedov.

Skúsenosti so superodpočtom v Českej republike

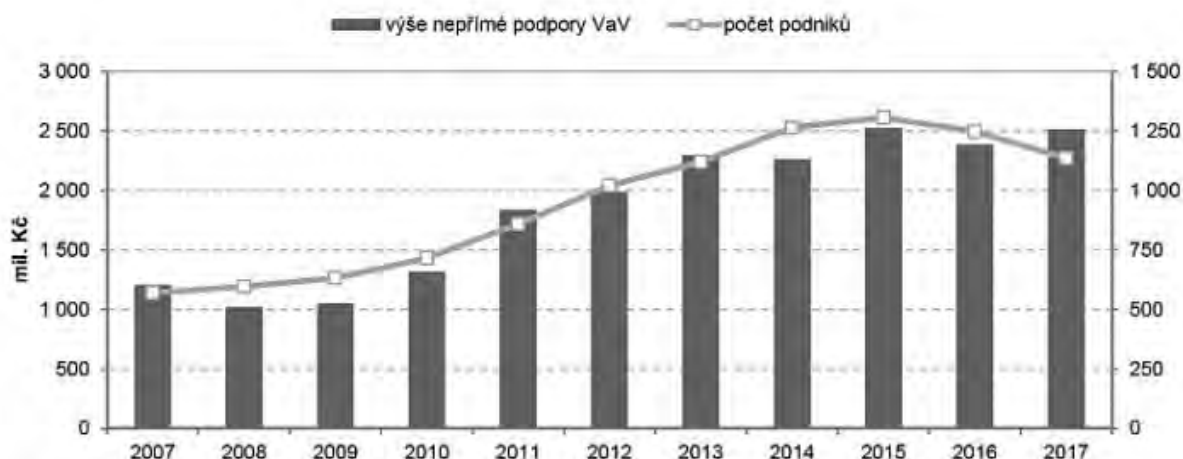
V Českej republike inštitút superodpočtu, rovnako upravený zákonom o daniach z príjmov (č. 586/1992 Sb.), existuje už od roku 2005. Firmy ušetrili za toto obdobie na dani viac ako 20 mld. Kč. V poslednom období sa však ocitol v kríze. Kým počet subjektov uplatňujúcich si superodpočet až do roku 2015 kontinuálne narastal (v danom roku dosiahol 1 306 subjektov), od roku 2016 klesá (graf 1).

Čo bolo príčinou tohto zvratu vo vývoji? Obdobie 14 rokov dalo dostatočný priestor nielen pre snahy pochopiť legislatívne podmienky a využiť tento nástroj legálnej daňovej úľavy, ale aj pre realizáciu daňových kontrol. A tie ukázali, že výklad podmienok uplatnenia superodpočtu nemusí byť jednoznačný – objavili sa prípady, kde sa daňové kontroly ťahali niekoľko rokov a výsledkom bolo domeranie dane rádovo v miliónoch českých korún. Nasledovali súdne kauzy, v ktorých sa po rokoch riešilo napr. či daný projekt bol skutočne projektom výskumu a vývoja (či prináša „oceniteľný prvok novosti“ a „odstránenie technickej neistoty“ a či jeho ciele sú konkrétne, merateľné a vyhodnotiteľné), alebo aj to, či skutočne prebiehal (napr. tri roky skúmali viac ako 20 projektov lanškrounskej firmy KOMFI spol. s r. o. a neuznali ani jeden). Spory sa týkali tiež uznateľných výdavkov, napr. či je náhrada mzdy za dovolenku zamestnancov vykonávajúcich práce na projekte oprávneným výdavkom projektu. Problémy sa týkali tiež dátumu zahájenia projektu (od ktorého momentu si možno uplatňovať výdavky na výskum a vývoj) a formálnych požiadaviek na projekty. Vo februári 2019 sa v českých médiách dokonca objavilo priznanie generálnej riaditeľky Finančnej správy ČR, že úradníci finančných úradov v Juhočeskom a Pardubickom kraji boli finančne motivovaní k spochybňovaniu odpočtu na výskum a vývoj a následnému domeraniu dane, pričom celkovo bolo vyplatených na ich odmenách cca 200 tis. Kč.

Padol aj rozsudok proti lanškrounskej strojárenskej spoločnosti fortell s.r.o. Už si superodpočet v daňovom priznaní neuplatňuje. Jej generálny riaditeľ a spolujateľ František Jiras sa pre české Hospodárske noviny (14. novembra 2017) o superodpočte vyjadril: „Je to daňová past. Až budu firmu predávať nástupcům, chci odejít s čistým stolem. První kontrola (odstartovala v dubnu 2010) trvala sedm a půl roku. Doměřila nám čtyři miliony korun. Druhá začala v září před třemi lety a konce není vidět. V tomto případě po nás chtějí doplatit asi pět milionů.“ Dvakrát firma dotáhla spor k Nejvyššímu správnímu soudu, který jí dal vždy za pravdu. Před

dvěma lety vynesl průlomový rozsudek, na který čekaly i další inovativní podniky. Soud řekl, že berní úředníci si mají ve sporných případech najmout nezávislého znalce, aby posoudil, zda u daného projektu jde o výzkum a vývoj. Jenže kvůli znalci, kterého pak finanční úřad pro fortell vybral, spor znovu dospěl k soudu.“ (<https://archiv.ihned.cz/c1-65954020-kvuli-sporum-s-financni-spravou-se-fortell-vzdal-danove-ulevy-na-nbsp-vyzkum-a-nbsp-vyvoj-radeji-si-rekl-o-evropske-dotace>)

Graf č. 1: Vývoj počtu a objemu superodpočtov v ČR v letech 2007 - 2017

Zdroj dat: ČSÚ podle administrativních dat GFR

Zdroj: Firem využívajících daňové odpočty na výzkum a vývoj bylo opět méně, <https://vedavyzkum.cz>, 12. 4. 2019

Rast neistoty podnikateľov v súvislosti s prebiehajúcimi súdnymi spormi ohľadom uznania ich superodpočtov daňovými kontrolórmí vyústil v ČR v minulom roku do prípravy novelizácie právnej úpravy, ktorá vstúpila do účinnosti od 1. apríla 2019 (Zákon č. 80/2019 Sb.). Táto novela zrušila povinnosť napísať a schváliť tzv. Projekt výskumu a vývoja pred jeho zahájením. Nahradila ho povinnosťou napísať a schváliť tzv. Projektovú dokumentáciu, a to najneskôr v lehote na podanie riadneho daňového priznania za prvé zdaňovacie obdobie, za ktoré subjekt náklady na projekt uplatní. Zaviedla tiež nový inštitút Oznámenie o zámere odpočítať od základu dane odpočet na výskum a vývoj. Nepriamo tak stanovila presný časový okamih, od ktorého si bude môcť subjekt zahrnúť do odpočtu výdavky spojené s realizáciou projektu. Česká vláda hľadala spôsob, ako obnoviť dôveru inovatívnych firiem voči tomuto nástroju, pričom jej snaha nesmerovala k zvyšovaniu percenta superodpočtu. Pochopila, že podnikateľská sféra si žiada niečo iné: jasné pravidlá jeho čerpania.

Superodpočet na Slovensku v číslach – zhodnotenie sily vládneho nástroja na podporu súkromných investícií do výskumu a vývoja

Zákon o dani z príjmov v § 30c, ods. (8) ukladá Finančnému riaditeľstvu SR povinnosť do 3 kalendárnych mesiacov po uplynutí lehoty na podanie daňového priznania zverejniť zoznam daňových subjektov, ktoré si uplatnili odpočet na výskum a vývoj. Deje sa tak trikrát v roku – vždy do troch mesiacov po termíne podávania daňových priznaní za uplynulé zdaňovacie obdobie (vrátane júnových a septembrových odkladov). Tieto zoznamy sú cenným zdrojom údajov pre analýzu čerpania superodpočtu slovenskou podnikateľskou sférou.

Prehľad základných parametrov čerpania superodpočtu v rokoch 2015 – 2017 pri 25-percentnej sadzbe uvádza tabuľka 1. V poslednom stĺpci tabuľky (farebne odlišený) je pre porovnanie doplnený rok 2018, zatiaľ z predbežných výsledkov.

Tabuľka č. 1: Vývoj základných parametrov superodpočtu v rokoch 2015-2018

Parameter	2015	2016	2017	spolu 2015 - 2017	2018*
počet subjektov	83	112	163	358	160
celkový objem superodpočtu (€)	9 217 010,78	16 484 764,10	40 118 666,20	65 820 441,08	105 661 938,88
predpokladaná úspora na dani z príjmov (€)**	1 937 600,00	3 626 648,10	8 424 919,90	13 989 168,00	22 189 007,16
priemerná výška superodpočtu (€)	111 048,32	147 185,39	246 126,79	-	660 387,12
minimálny superodpočet (€)	691,16	35,00	18,84	-	0,06
maximálny superodpočet (€)	1 272 959,41	2 687 063,11	18 472 254,59	-	14 991 202,00
superodpočet viac ako 100 000 € - počet	20	28	50	98	79
superodpočet viac ako 100 000 € - podiel z celkového počtu (%)	24,10	25,00	30,67	27,37	49,38
superodpočet menej ako 1 000 € - počet	2	9	9	20	6

Poznámky: * Za rok 2018 pracujeme so zoznamom subjektov zverejneným na webstránke FS SR k 28. 6. 2019.

** Vypočítaná s využitím jednotnej daňovej sadzby pre právnické osoby, čerpanie superodpočtu fyzickými osobami považujeme za zanedbateľné.

Zdroj: https://www.financnasprava.sk/sk/elektronicke-služby/verejne-služby/zoznamy/detail/_0b68d73c-974f-4012-8c78-aa7900c565d6, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

Prvé tri roky existencie podpory slovenského výskumu a vývoja v podnikateľskej sfére prostredníctvom tzv. superodpočtu priniesli nižšie využitie tohto daňového zvýhodnenia a väčšie diskusie o prekážkach jeho uplatnenia ako zákonodarca očakával. Napriek tomu sa našlo 223 subjektov, ktoré to aspoň v jednom roku skúsili, 36 z nich dokonca každoročne. Počet subjektov čerpajúcich superodpočet každoročne rástol a spolu s ním aj počet veľkých superodpočtov nad 100 tis. eur a celkový objem superodpočtu. Za tri roky využilo túto daňovú úľavu 358 subjektov (niektoré opakovane), je to však veľmi zanedbateľný počet vo vzťahu k množstvu jej potenciálnych užívateľov. Nízky záujem o superodpočet naznačuje, že podmienky tejto stimulácie neboli nastavené správne.

Novela podmienok uplatnenia superodpočtu na Slovensku smerovala predovšetkým k zatraktívneniu jeho sadzby: z 25 % na 100 %. Z dosiaľ zverejnených výsledkov však vyplýva, že ani tento krok neznamenal vý-

razný nárast počtu záujemcov. V daňových priznaniach podaných k 31. marcu 2019 si superodpočet za rok 2018 uplatnilo približne toľko subjektov, koľko ich bolo uplatnených v kompletnom zozname (aj s júnovými a septembrovými odkladmi) za rok 2017. Objem čerpaného superodpočtu sa zvýšil, ale vďaka jeho štvornásobne vyššej sadzbe. Je pravdepodobné, že z júnových a septembrových odkladov podaní daňových priznaní do zoznamu ešte pribudnú subjekty, neočakávame však zásadný rast ich počtu. Podľa skúseností z minulého roku, finálny zoznam navýšil počet subjektov indexom 1,75 oproti prvému zoznamu. Pri zachovaní tejto dynamiky by početnosť v roku 2018 vzrástla zo 160 na 280 subjektov. V tohtoročnom prvom zozname (k 28. júnu 2019) zatiaľ chýba 88 subjektov uplatňujúcich si superodpočet v roku 2017. Pritom z TOP 10 (tabuľka 2) stále chýba 6 subjektov (napríklad U. S. Steel Košice, s. r. o., Continental Automotive Systems Slovakia s. r. o., Plastic Omnium Auto Exteriors, s. r. o. či Nokia Slovakia, a. s. alebo ESET, spol. s r. o.). Definitívne čísla o tom, akú silu mala motivácia percentom odpočtu, sa dozvieme až niekedy v decembri tohto roka, keď budú do zoznamu subjektov čerpajúcich túto daňovú výhodu zapísané aj subjekty s odkladom podania daňového priznania do konca septembra. Podľa našich skúseností s výsledkami roku 2017 tieto doplnené subjekty môžu ešte významnejšie „zamiešať karty“ v štatistikách superodpočtu, viac svojim objemom ako počtom.

Tabuľka č. 2: TOP 10 subjektov uplatňujúcich si superodpočet v rokoch 2015 - 2017

TOP 2015	TOP 2016	TOP 2017
KONŠTRUKTA - Industry, akciová spoločnosť	U. S. Steel Košice, s.r.o.	U. S. Steel Košice, s.r.o.
U. S. Steel Košice, s.r.o.	ESET, spol. s r.o.	TATRAVAGÓNKA a.s.
Plastic Omnium Auto Exteriors, s.r.o.	TATRAVAGÓNKA a.s.	Continental Automotive Systems Slovakia s.r.o.
BSH Drives and Pumps s.r.o.	Continental Matador Rubber, s.r.o.	Plastic Omnium Auto Exteriors, s.r.o.
Alcatel-Lucent Slovakia a.s.	Alcatel-Lucent Slovakia a.s.	Siemens s.r.o.*
CHETRA SK, s.r.o.	BSH Drives and Pumps s.r.o.	Siemens Healthcare s. r. o.
TATRAVAGÓNKA a.s.	MATADOR Industries, a. s.	KONŠTRUKTA - Industry, akciová spoločnosť
OMS, spol. s r.o.	Plastic Omnium Auto Exteriors, s.r.o.	Nokia Slovakia, a.s.
robotec, s.r.o.	MTS, spol. s r.o.	ESET, spol. s r.o.
c2i s.r.o.	CHETRA SK, s.r.o.	BSH Drives and Pumps s.r.o.

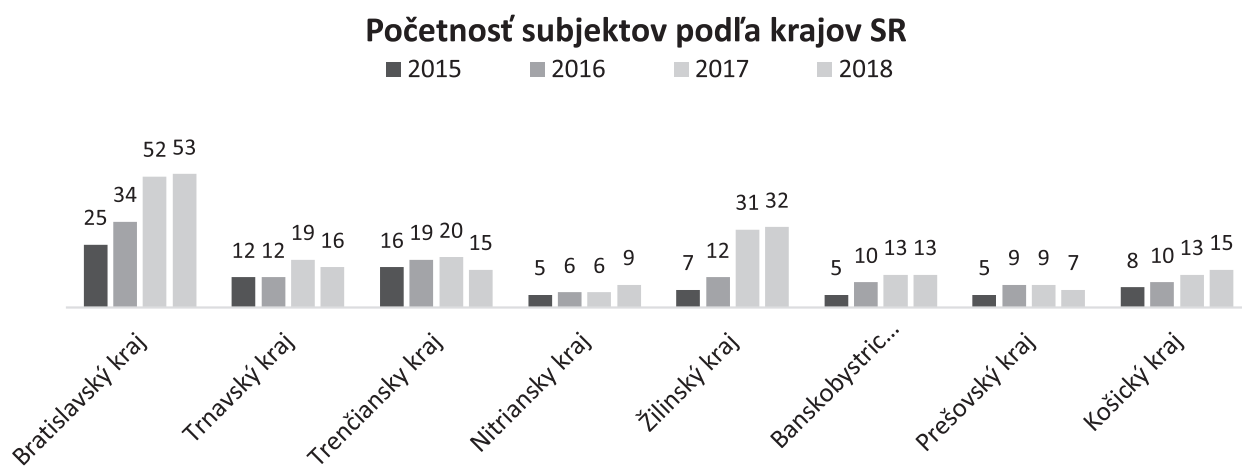
Zdroj: https://www.financnasprava.sk/sk/elektronicke-sluzby/verejne-sluzby/zoznamy/detail/_0b68d73c-974f-4012-8c78-aa7900c565d6, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

Kam smeroval doterajší superodpočet – analýza štruktúry uplatneného superodpočtu

Daňová výhoda superodpočtu mala od začiatku zastúpenie vo všetkých krajoch Slovenska (graf 2), najviac v Bratislavskom kraji. Kým v prvých dvoch rokoch mu počtom subjektov konkurovali najmä ďalšie kraje západného Slovenska (Trenčiansky a Trnavský), v roku 2017 už najvyššiu dynamiku prírastku zaznamenávame v Žilinskom kraji, ktorý sa od tohto roku počtom zaradil na druhú priečku rebríčka za Bratislavský kraj. Najslabšie zastúpenie pretrváva v Nitrianskom a v Prešovskom kraji.

Z hľadiska právnej formy mali každoročne viac ako 70-percentné zastúpenie spoločnosti s ručením obmedzeným s trendom rastu na úkor akciových spoločností. Medzi subjektmi sa však objavili aj komanditné spoločnosti (3), príspevková organizácia (1), záujmové združenie (1) a tiež fyzické osoby – podnikatelia (z ojedinelého výskytu v roku 2015 až po 11 subjektov v roku 2018). Každoročne ide prevažne o súkromné tuzemské subjekty, ale postupne rastie zastúpenie subjektov v rukách zahraničného kapitálu (z 24 % v roku 2015 na 31 % v roku 2017 a rovnako ich je zatiaľ aj v roku 2018).

Graf č. 2: Vývoj počtu subjektov podľa krajov SR v rokoch 2015 - 2018

Poznámka: Za rok 2018 pracujeme so zoznamom subjektov zverejneným na webstránke FS SR k 28. 6. 2019.

Zdroj: https://www.financnasprava.sk/sk/elektronicke-sluzby/verejne-sluzby/zoznamy/detail/_0b68d73c-974f-4012-8c78-aa7900c565d6, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

Potešiteľné je zastúpenie mikro subjektov: podiel subjektov s obratom do 2 mil. eur predstavuje v rokoch 2015 – 2016 cca 40 % a podiel subjektov do 10 zamestnancov cca 22 %. V roku 2017 síce obe tieto kategórie početnosťou rastú, ale ich relatívny podiel klesá na cca 37 % podľa obratu, resp. 16 % podľa počtu zamestnancov. V roku 2018 zatiaľ predstavujú zastúpenie 42 % podľa obratu, resp. 20 % podľa počtu zamestnancov.

V odvetvovej štruktúre dominuje priemysel nasledovaný IT sektrom

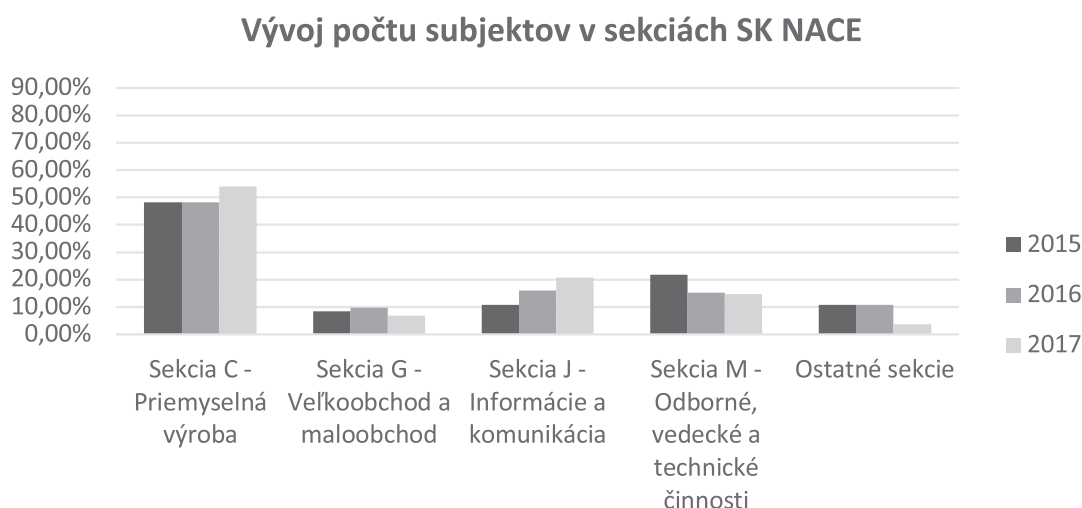
Najvýznamnejším kritériom hodnotenia smerovania superodpočtu je bezpochyby jeho odvetvová príslušnosť. Túto analýzu preto rozdelíme na hodnotenie vývoja za roky s uzavretým zoznamom uplatnených superodpočtov (2015 – 2017) a osobitne sa pozrieme na zatiaľ predbežné výsledky čerpania v roku 2018.

Superodpočet na výskum a vývoj v prvých troch rokoch oslovil v podstate subjekty zo štyroch sekcií národnej ekonomiky, pričom v počte užívateľov tejto daňovej výhody (graf 3) a ešte výraznejšie v objeme jej čerpania (graf 4) dominujú podniky priemyselnej výroby. Oproti východiskovému roku rastie ich absolútny počet aj relatívne zastúpenie, ich podiel na objeme využívaného superodpočtu po poklese v roku 2016 tiež obnovil trend rastu. Z ostatných sekcií sú ešte v grafe zobrazené sekcie Veľkoobchod a maloobchod, Informácie a komunikácie a Odborné, vedecké a technické činnosti. Ich zastúpenie je významnejšie z hľadiska podielu na počte subjektov ako na objeme superodpočtu – prevažujú u nich superodpočty nižšej hodnoty. Vo vývoji možno vidieť rast početnosti IT sektoru a pokles v sekcii Odborných, vedeckých a technických činností, ako

aj rozkolísaný vývoj podielu IT sektora na objeme čerpaného superodpočtu.

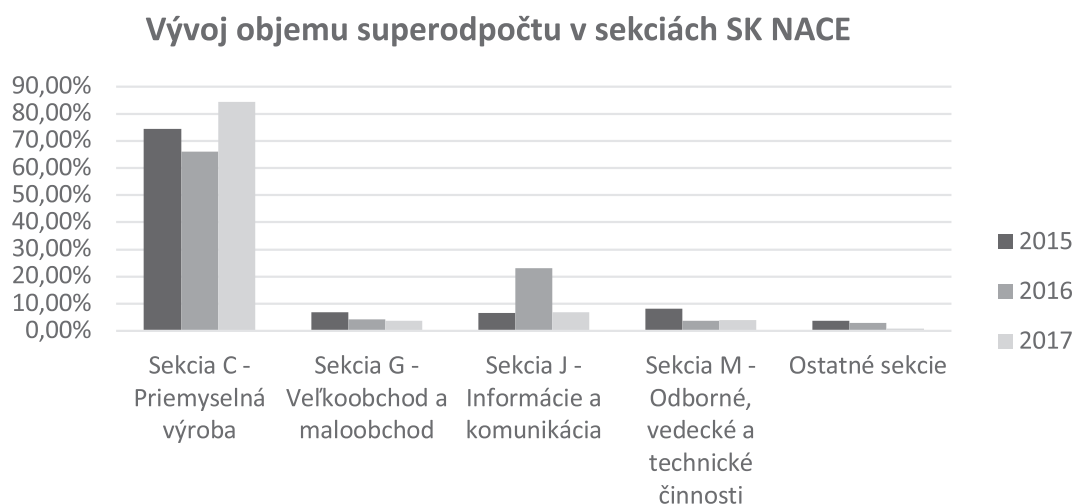
Objavujú sa tiež netradičné a neočakávané smerovania superodpočtu, napr. v roku 2015 si uplatnilo superodpočet záujmové združenie právnických osôb CELIM SLOVAKIA a v roku 2016 spoločnosť Program spol. s r.o., zaoberajúca sa činnosťou herní a stávkových kancelárií. V rokoch 2015 aj 2016 sa o superodpočet zaujímala aj ČSOB, a.s. Stálou v čerpaní superodpočtu je napr. Liptovská nemocnica s poliklinikou MUDr. Ivana Stodolu Liptovský Mikuláš. Naopak, z prostredia stavebníctva si ho uplatnil jediný subjekt - BJ Energy, s.r.o. v roku 2016.

Graf č. 3: Vývoj počtu subjektov v sekciách SK NACE v rokoch 2015 - 2017

Zdroj: https://www.financnasprava.sk/sk/elektronicke-sluzby/verejne-sluzby/zoznamy/detail/_0b68d73c-974f-4012-8c78-aa7900c565d6, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

Graf č. 4: Vývoj objemu superodpočtu v sekciách SK NACE v rokoch 2015 - 2017

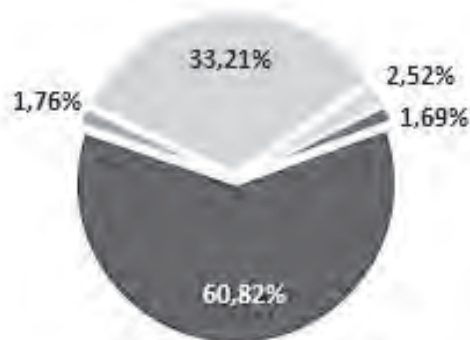
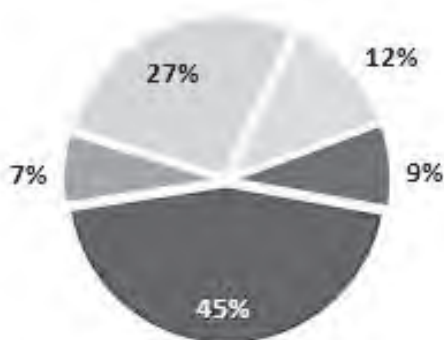
Zdroj: https://www.financnasprava.sk/sk/elektronicke-sluzby/verejne-sluzby/zoznamy/detail/_0b68d73c-974f-4012-8c78-aa7900c565d6, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

V roku 2018 tiež početnosťou aj objemom (graf 5) zatiaľ vedie sekcia C - Priemyselná výroba: zahŕňa takmer 45 % subjektov, ktoré si uplatnili viac ako 60 % z celkového koláča superodpočtu. Druhá priečka patrí sekcii J - Informácie a komunikácia, z ktorej pochádza viac ako 27 % subjektov čerpajúcich tretinu z celkového objemu superodpočtu. Relevantné zastúpenie v počte subjektov má aj v tomto roku ešte sekcia Veľkoobchod a maloobchod a sekcia Odborných, vedeckých a technických činností. Ich podiel na objeme superodpočtu je však už zanedbateľný.

V tabuľke 3 prinášame aj detailnejší pohľad na sekciu Priemyselnej výroby v roku 2018 – podľa jej divízií. Poradie v početnosti aj v objeme superodpočtu je v zásade porovnateľné, výnimku tvorí len divízia 30 – Výroba ostatných dopravných prostriedkov, kde jediný subjekt (TATRAVAGÓNKA a. s.) dosiahol superodpočet vo výške takmer 3,7 mil. eur. Z divízií mimo sekcie Priemyselnej výroby je dominantná divízia 62 – Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby s celkovým objemom superodpočtu viac ako 33 mil. eur. Pri početnosti 38 subjektov však priemerný superodpočet predstavuje „len“ necelých 870 tis. eur. Naopak, jediný subjekt z divízie 64 – Finančné služby okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia (SLSP, a. s.) čerpal väčší superodpočet (1,5 mil. eur), ako je priemerné čerpanie v priemyselných divíziách, s výnimkou divízie 30 a 26.

Graf č. 5: Štruktúra uplatneného superodpočtu podľa sekcií SK NACE v roku 2018: Počet subjektov (vľavo) & Objem superodpočtu (vpravo)

2018: Počet subjektov (vľavo) & Objem superodpočtu (vpravo)

- Sekcia C - Priemyselná výroba
- Sekcia J - Informácie a komunikácia
- Ostatné sekcie
- Sekcia G - Veľkoobchod a maloobchod
- Sekcia M - Odborné, vedecké a technické činnosti

Zdroj: https://www.financnasprava.sk/sk/elektronicke-sluzby/verejne-sluzby/zoznamy/detail/_0b68d73c-974f-4012-8c78-aa7900c565d6, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

Aj v roku 2018 sa objavujú netradičné a neočakávané smerovania superodpočtu, napr. pribudla ďalšia banka – SLSP, a. s. Stálicou v čerpaní superodpočtu je naďalej Liptovská nemocnica s poliklinikou MUDr. Ivana Stodolu Liptovský Mikuláš a k jedinému subjektu z prostredia stavebníctva v tomto roku pribudli 4 nováčikovia z tejto branže.

Tabuľka č. 3: Uplatnenie superodpočtu v roku 2018 v divíziách sekcie C – Priemyselná výroba

Divízie sekcie C – Priemyselná výroba	Celkový superodpočet (€)	Podiel na celkovom superodpočte (%)	Počet subjektov	Podiel na celkovom počte subjektov (%)	Priemerný superodpočet (€)
24 - Výroba a spracovanie kovov	1 527 403,41	1,45	3	1,95	509 134,47
25 - Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	2 857 468,39	2,70	9	5,84	317 496,49
26 - Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	23 137 564,92	21,90	13	8,44	1 779 812,69
27 - Výroba elektrických zariadení	3 610 081,70	3,42	8	5,19	451 260,21
28 - Výroba strojov a zariadení	25 997 409,60	24,61	18	11,69	1 444 300,53
29 - Výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov	106 497,67	0,10	1	0,65	106 497,67
30 - Výroba ostatných dopravných prostriedkov	3 684 712,00	3,49	1	0,65	3 684 712,00
32 - Iná výroba	533 975,10	0,51	3	1,95	177 991,70
Sekcia C - Priemyselná výroba	64 257 545,29	60,82	69	44,81	931 268,77

Zdroj: https://www.financnasprava.sk/sk/elektronicke-sluzby/verejne-sluzby/zoznamy/detail/_0b68d73c-974f-4012-8c78-aa7900c565d6, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

Potešiteľné je, že naďalej rastie počet aj objem veľkých superodpočtov (tabuľka 4). Až polovica (79) superodpočtov presahuje 100 tis. eur, pričom ich podiel na objeme superodpočtu je viac ako 97 %. Za rok 2018 je však výsledok ovplyvnený aj 4-násobne vyššou sadzbou superodpočtu. Ak by sme chceli porovnávať objemy investovaných zdrojov do výskumu a vývoja s predchádzajúcimi rokmi, potom je pre nás v roku 2018 (pri 100-percentnej sadzbe) rozhodujúca hranica superodpočtu 400 tis. eur. V tejto kategórii evidujeme z predbežných výsledkov už len 40 superodpočtov v celkovej výške necelých 95 mil. eur, čo je 90 % z celkového objemu superodpočtu. V roku 2017 v tejto kategórii investícií do výskumu a vývoja bolo 50 subjektov s podielom na celkovom objeme superodpočtu necelých 93 %. Je však pravdepodobné, že subjekty s odkladom podania daňového priznania ešte výrazne zmenia túto štatistiku za rok 2018.

Tabuľka č. 4: Uplatnenie superodpočtu nad 100 tis. eur za rok 2018 - vybrané odvetvia

SK NACE	Počet subjektov	Podiel na celkovom počte subjektov (%)	Objem superodpočtu (€)	Podiel na celkovom superodpočte (%)
Sekcia C - Priemyselná výroba	39	24,38	62 980 473,61	59,61
z toho div. 28 - Výroba strojov a zariadení	12	7,50	25 773 666,29	24,39
Sekcia J - Informácie a komunikácia	29	18,13	34 567 124,10	32,71
z toho div. 62 - Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	25	15,63	32 517 418,83	30,77
Sekcia M - Odborné, vedecké a technické činnosti	7	4,38	2 291 844,45	2,17
z toho div. 72 - Vedecký výskum a vývoj	4	2,50	1 869 762,31	1,77
Spolu superodpočty nad 100 000 €	79	49,38	102 950 055,86	97,43
Spolu superodpočty	160	100,00	105 661 938,88	100,00

Zdroj: https://www.financnasprava.sk/sk/elektronicke-sluzby/verejne-sluzby/zoznamy/detail/_0b68d73c-974f-4012-8c78-aa7900c565d6, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

Zatiaľ poznáme 81 nových záujemcov o stopercentný superodpočet

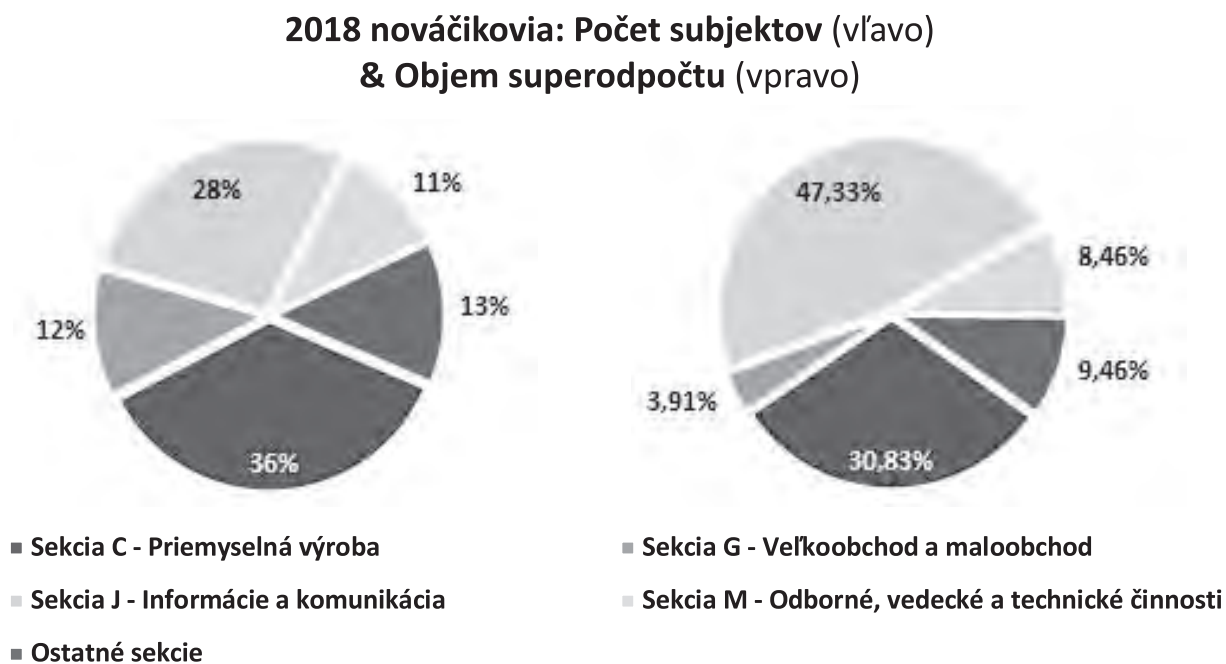
Z celkového počtu 160 subjektov, ktoré si k 31. marcu 2019 uplatnili v daňových priznaniach za rok 2018 už zvýšený – stopercentný superodpočet výdavkov na výskum a vývoj, je viac ako polovica nováčikov. Týchto 81 subjektov si spoločne uplatnilo 17,5 mil. eur.

Ide prevažne o spoločnosti s ručením obmedzeným (53), zastúpené sú aj akciovky (18) a zaujímavosťou je až 10 nováčikov z radov fyzických osôb – podnikateľov. Najviac nových subjektov sídli v Bratislavskom kraji (26) a Žilinskom kraji (13), najmenej pochádza z Prešovského kraja (3). Prevažná väčšina je vo vlastníctve tuzemských subjektov (61), v rukách zahraničného kapitálu je 20 z nich. 46 nováčikov si na uplatnenie superodpočtu vypracovalo 1 projekt, ostatní viac projektov, jeden z nich až 10 projektov. Ďalšie štatistiky nováčikov sme realizovali na databáze 75 subjektov (s ohľadom na nedostupnosť relevantných údajov za 6 fyzických osôb).

Potešiteľné je zastúpenie mikro subjektov v radoch nováčikov: 37 má obrat do 2 mil. eur (z nich až 30 je v obratovej kategórii do 1 mil. eur) a 20 z nich zamestnáva do 10 zamestnancov.

Zaujímavé sú výsledky z hľadiska odvetvovej príslušnosti nováčikov (graf 6). Kým podielmi na početnosti v zásade kopírujú štruktúru v databáze všetkých subjektov čerpajúcich superodpočet, v objeme jeho čerpania 30 nováčikov zo sekcie Priemyselnej výroby čerpá spolu len 65 % z úrovne čerpania nováčikov v sekcii Informácie a komunikácia. Objemom čerpania superodpočtu sa tak nováčikovia v IT sektore dostali do vedenia a z celkového koláča si ukrojili takmer polovicu.

Graf č. 6: Nováčikovia roku 2018 v čerpaní superodpočtu podľa sekcií SK NACE: Počet subjektov (vľavo) & Objem superodpočtu (vpravo)

Zdroj: https://www.financnasprava.sk/sk/elektronicke-sluzby/verejne-sluzby/zoznamy/detail/_0b68d73c-974f-4012-8c78-aa7900c565d6, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

Detailnejší pohľad na nováčikov v jednotlivých divíziách sekcie Priemyselnej výroby ponúka tabuľka 5. V rámci tejto sekcie vo všetkých parametroch dominuje divízia 28 – Výroba strojov a zariadení.

Tabuľka č. 5: Uplatnenie superodpočtu nováčikmi v roku 2018 v divíziách sekcie C – Priemyselná výroba

Divízie sekcie C - NOVÁČIKOVIA v roku 2018	Celkový superodpočet (€)	Podiel na celkovom superodpočte (%)	Počet subjektov	Podiel na celkovom počte subjektov (%)	Priemerný superodpočet (€)
24 - Výroba a spracovanie kovov	83 339,28	0,46	1	1,25	83 339,28
25 - Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	578 564,97	3,18	2	2,50	289 282,49
26 - Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	164 056,41	0,94	5	6,67	32 811,28
27 - Výroba elektrických zariadení	99 858,64	0,55	3	3,75	33 286,21
28 - Výroba strojov a zariadení	2 895 511,82	16,55	9	12,00	321 723,54
31 - Výroba nábytku	18 430,29	0,10	1	1,25	18 430,29
NOVÁČIKOVIA - Sekcia C - Priemyselná výroba	5 394 985,79	30,83	27	36,00	199 814,29

Zdroj: https://www.financnasprava.sk/sk/elektronicke-sluzby/verejne-sluzby/zoznamy/detail/_0b68d73c-974f-4012-8c78-aa7900c565d6, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.

Z hľadiska hodnotenia vplyvu tohto daňového nástroja na podporu súkromných investícií do výskumu a vývoja je dôležité, že aj v skupine nováčikov je relatívne silné zastúpenie veľkých superodpočtov nad 100 tis. eur, celkovo 29. Pochádzajú najmä z priemyselnej výroby (dominujú počtom) a IT sektora (dominujú objemom). 16 z nich má tuzemského vlastníka, 13 zahraničného. Zaujímavé je, že 7 z nich sú subjekty v obratovej skupine do 2 mil. eur, teda podľa tohto veľkostného kritéria mikro podniky. Ak sprísňime hranicu veľkých superodpočtov, môžeme skonštatovať, že 12 nováčikov vynaložilo za rok 2018 náklady na výskum a vývoj viac ako 400 tis. eur, ktoré si uplatnili formou superodpočtu ako úľavu na dani z príjmov.

Záver

V prvých rokoch legislatívnej úpravy superodpočtu negatívne ohlasy z praxe prevýšili pozitívne očakávania zákonodarcu. Výsledkom boli zanedbateľné početnosti subjektov, ktoré sa odhodlali uplatniť si superodpočet a nenaplnené predstavy vlády o jeho sile motivovať súkromné investície do výskumu a vývoja. Za jednu z hlavných prekážok uplatňovania superodpočtu sa považovala nejasnosť legislatívneho vymedzenia - ako a na ktoré projekty je možné si uplatniť superodpočet. Trvalo takmer dva roky, kým podnikateľská sféra k tomuto legislatívnemu ustanoveniu dostala aj metodický pokyn vypracovaný Finančným riaditeľstvom SR - v apríli 2016! Podnikateľov demotivovala nutnosť vypracovať projekt a v jeho cieľoch zverejniť svoje strategické zábery, ako aj náročná ekonomická evidencia k projektu spolu s nízkou sadzbou daňovej úľavy. Zákonodarca na

relatívne slabý záujem podnikateľského prostredia reagoval novelou zákona o dani z príjmov, ktorá priniesla od roku 2018 do systému superodpočtu niekoľko zmien, zatiaľ však nie zásadnú zmenu v počte užívateľov tejto daňovej úľavy. Pocit daňovej neistoty je zrejme väčšou prekážkou v uplatňovaní superodpočtu ako jeho sadzba. Doterajšie výsledky naznačujú, že novela povzbudila najmä IT sektor a priemyselnú výrobu ako dvoch hlavných hráčov na poli superodpočtu k väčším objemom investícií do výskumu a vývoja, čo nie je zanedbateľný výsledok. **Aby sme však v početnostiach subjektov využívajúcich superodpočet prešli od desiatok k stovkám, bude zrejme potrebné popri pripravovanému ďalšiemu zvyšovaní jeho sadzby venovať pozornosť aj zvyšovaniu daňovej istoty podnikateľov pri jeho čerpaní. Kým rast percenta odpočtu umožní, aby výsledný benefit prevýšil náklady administratívy, skvalitnenie legislatívnej úpravy dáva šancu eliminovať riziko sporu a dodatočného vyrubenia dane z dôvodu neoprávneného čerpania superodpočtu v prípade daňovej kontroly.**

*Autorkou článku je doc. Ing. Jana Šnircová, PhD.,
Financial analyst, CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o.,
členka Rady starších SAF*

FINANČNÉ RIADENIE
PODNIKOV 201916. OKTOBER 2019
RADISSON BLU CARLTON HOTEL BRATISLAVA

SÚČASŤOU PODIATIA JE ODVOZDÁVANIE CENY SAF & VÝSTAVA

ALEŠ KREJČA
CHIMAERA MONSTROSA + HUDEBNÝ DOPROVOD JIŘÍ STIVÍNTEMY / LACNÉ PENIAZE NA RAST NESTAČIA, POMÔŽU INOVÁCIE?
INOVÁCIE – ODVAHA ALEBO NEVYHNUTNOSŤ?
INOVATÍVNE FINANČNÉ SLUŽBY – BENEFIT ČI LIMIT?

Generálny partner

UniCredit Bank

Mediálni partneri

HN HOSPODÁRSKE
NOVINY

HN ONLINE.SK

www.asocfin.sk

Odborný garant konferencie: Ľudovít Ódor – viceguvernér NBS

Moderátor: Lucia Ježeková Havlíková

PROGRAM:

12.00 – 13.00 – PREZENTÁCIA, OBED

13.00 – 14.00

1. BLOK: LACNÉ PENIAZE NA RAST NESTAČIA, POMÔŽU INOVÁCIE?

Ľudovít Ódor – viceguvernér NBS – Výhľad ekonomiky Slovenska

Richard Pánek – partner EY

- Kritický pohľad na hospodárske politiky a štrukturálne zmeny na Slovensku.
- Indikátory i analytici predpovedajú zastavenie rastu ekonomiky, prípadne krízu.
- Má Slovensko potenciál prekonať prípadnú krízu?
- Je legislatíva nastavená na zvládnutie ekonomickej krízy?
- Je SR pripravené na veľké globálne trendy: robotizáciu a starnutie populácie?
- Dokáže podpora vedy, výskumu a inovácií udržať ekonomiku na rastovej úrovni?

14.00 – 15.30

2. BLOK: INOVÁCIE – ODVAHA ALEBO NEVYHNUTNOSŤ?

Milan Masaryk – finančný riaditeľ ESET

Jan-Martin Nufer – Borealis AG, Prezident rakúskej asociácie treasury

- Akú má podnik motiváciu na inovácie, je na nich závislý a čo mu bráni inovovať?
- Čo potrebuje podnik na rozhodnutie inovovať?
- Aké zdroje financovania má podnik na financovanie inovácií?
- Ako zostať konkurencieschopný s inováciami?
- Čo nám priniesla konkrétna inovácia?

15.30 – 15.50 PRESTÁVKA

15.50 – 17.15

3. BLOK: TECHNOLOGICKÉ INOVÁCIE V PRÁCI FINANČNÍKA – BENEFIT ČI LIMIT?

Peter Pašek – Accace, k.s.

Spíkrov priebežne aktualizujeme.

- Automatizácia finančných transakcií na základe PSD2
- Inovatívne analytické projekty pre prevenciu nákladov
- Robot process automation (RPA) pre finančné procesy

17.30 – 19.30 SAVOY ART GALLERY

Odovzdanie ceny SAF

Výstava Aleš Krejča – Chimaeramonstrosa

hudobný doprovod Jiří Stivín

www.asocfin.sk

ENGLISH SUMMARY

On the last page we provide brief English summaries of all papers presented in the current issue of our quarterly journal.

EDITORIAL

The editorial note is prepared by Mr. Peter Andrišin, member of the SAF's board. He discusses problems of the tax legislation and educational activities of the association.

PROFESSIONAL AND THEORETICAL TOPICS

ENTER THE HALL OF WINNERS

Elena KOHÚTIKOVÁ

DOES IT STILL MAKE SENSE FOR SLOVAK COMPANIES TO USE TAX HAVENS?

Michal IŠTOK - Peter KRIŠTOFÍK

INNOVATIONS IN ENTERPRISES DO NOT NEED TO BE EXPENSIVE

Šimon MALÝ

USING TRUSTS AND FOUNDATIONS IN ASSET MANAGEMENT: COMPARISON OF MALTA AND PANAMA

Michal IŠTOK - Erik DŽUGAN

SUPERALLOWANCE – GOVERNMENT SUPPORT OF RESEARCH AND DEVELOPMENT FINANCING OR TAX TRAP?

Jana ŠNIRCOVÁ

ASSOCIATION PAGES

- INVITATION TO ANNUAL CONFERENCE OF SAF